

LIETUVIŲ
DIENOS

SCENA IŠ K. V. BANAIČIO OPEROS "JŪRATĖ IR KASTYTIS"

III VEIKSMO SCENA: JŪRATĖS GINTARO RŪMAI JŪROS DUGNE. DEKORACIJOS DAIL. A. VALEŠKOS.
SOLISTAI: STASYS BARAS, DANA STANKAITYTĖ. UNDINIŲ CHORAS IR BALETAS.

LITHUANIAN DAYS
MAY 1972

1972 M. GEGUŽĖS MĖN.

L I E T U V I Ų
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, Calif. 90029
Telefonas: 664-2919

1972, gegužis Nr. 5 (124)
Eina XXIII metai
May, 1972 No. 5 (124)
Volume XXIII

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief

Bernardas Brazdžionis

Literatūros Redaktorius / Literature Editor

Alė Rūta - Arbienė

Foto Redaktorius / Photo Editor

Daumantas Čibas

Anglų k. Redaktorius / Senior English Editor

Milton Stark

Anglų k. Redaktorius / English Editor

Alfonsas Milukas

Leidėjas / Publisher

Anthony F. Skirius

Administratorius / Circulation Manager

Juozas Andrius

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine. Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without separate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija taiso ir tvarko pagal savo nuožiūrą. Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.

"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subsription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 85 centai. Single copy 85¢

Prenumerata metams \$8.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription \$8.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$12.00.

TURINYS / CONTENTS

Mintys knygos metais. Vedamasis.	3
Tai vyksta jaunimo gyvenime.	4
Pokalbis su G. Karosu, Jaunimo informacijos Centro įsteigėju.	
Ar žinote, kad — Ištrauka iš jaunimo biul. ..	4
Lietuvos R. Katalikų Memorandumas.	5
SPAUDOJ IR GYVENIME	6
II-jo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso informacijos.	
Jaunimo Centras Chicagoje auga.	7
Foto Archyvo foto reportažas.	
H. Didžiulytė-Mošinskienė, Zabeliutė.	8
Stasys Santvaras, Bermudos vaizdai,	9
poezijos ciklas.	
A. Šimkus, "Jūratė ir Kastytis".	10
"Margučio" radijo sukakties minėjimas. ..	14
KNYGOS IR AUTORIAI.	
Recenzijos, kronika.	15
Administracija rašo.	16
Lietuvių Radijo programos.	16

ENGLISH SECTION

Self-Determination of the Captive Nations...	17
Russification in the Baltic Countries.	18
My Future Mother-in Law. From a novel by J. Tininis.	19
BOOKS and PERIODICALS.	20
Amnesty International.	20
LITHUANIANS MAKE NEWS.	21

JAUNIMO CENTRAS CHICAGOJE.

Foto reportažas.	22
-----------------------	----

VIRŠELIAI / COVERS

FRONT COVER / PIRMASIS VIRŠELIO PSL.

Scena iš operos "Jūratė ir Kastytis" III veiksmo — Baltijos jūros dugne, Jūratės gintaro rūmuose.

Kompozitorius — V. K. Banaitis; dirigentas — A. Kučiūnas. Stato Lietuvių Opera Chicagoje. Dekoracijos dail. A. Valeškos.

Šioje scenoje solistai: S. Baras ir D. Stankaitytė; undinių choras ir baletas.

Foto reportažas ir A. Šimkaus rašinys — 10, 11, 12 ir 13 psl.

The newest production of the Chicago Lithuanian Opera "Jūratė and Kastytis", is the company's seventeenth presentation — and the third one by a Lithuanian composer and on national themes.

The late Kazimieras Viktoras Banaitis, the composer, had been working on this composition already since his professorship days in Kaunas Conservatory, Lithuania, in the 1930's. The opera is based on the poem of the same title written by the country's prophet of renaissance — Maironis. The story tells of the love of an undersea amberland goddess Jūratė for a fisherman youth whom she has transported to her kingdom.

The Chicago premier was given in Chicago on April 29th, 30th, and May 6th and 7th with a cast headed by Dana Stankaitytė (Jūratė), Stasys Baras (Kastytis), Aldona Stempuzienė and Margarita Momkienė. Conductor — Aleksandras Kučiūnas, who has also edited the opera; libretto by B. Buivydaitė. Costumes and scenic painter A. Valeška.

Jungtinis Amerikos Pabaltiečių Komitetas.

The Joint Baltic American Committee.

Sėdi: adv. Heikki Leesmant, Estų tarybos pirm., Jungtinio A. P. komiteto vicep.; Dr. K. Bobelis, Amerikos Lietuvių Tarybos pirm., J. Pabaltiečių komiteto pirmininkas; Gunars Meierovics, Amerikos Latvių draugijos vicepirm., J. A. Pabaltiečių komiteto sekretorius.

Stovi: inž. A. Pautienis, ALT narys; Gerhard Bushmann, Estų taut. tarybos narys; inž. E. Bartkus, ALT narys; Bruno Albats, Latvių atst.

Mintys knygos metais

Šiuos, 1972 metus, UNESCO, Jungtinių Tautų Organizacija Švietimo, Mokslo ir Kultūros reikalams, paskelbė *Tarptautinės Knygos Metais*. Tarptautinės bibliotekų draugijos rūpinasi, kad kuo plačiausiai ir kuo įvairiausiai būtų paminėta knyga, rengiant knygos šventes, parodas, muges... ir pn.

Knygos reikšmė, nuo pirmosios Gutenbergo (1440) išspausdintos knygos, išaugo į milžinišką jėgą, kuria naudojasi tautos, valstybės, religijos, ideologijos, draugijos ir atskiri individai. Jos gali statyti ir griauti, teigti ir neigti, kurti ir naikinti. Tatai kiekvienas, kuris esame išmokę skaityti, rodos, turėtume suprasti. A. Grauslio žodžiais tariant, —

“Knyga yra suvaidinusi tokį didelį vaidmenį pasaulio kultūros gyvenime, kad yra aišku, jog pasaulio dvasinis gyvenimas visai kitaip atrodytų, jei knygų visai nebūtų buvę. Prisiminkime kad ir tai, jog visokeriopa sveika pažanga, knygose atžymėta, tarnavo ir tebetarnauja ateinančioms kartoms statyti ir tobulinti pažangos rūmus. Jeigu nebūtų knygose sutelktų žinių ir patyrimų, tai toji statyba daug lėčiau vyktų ir mūsų gyvenimas būtų primityvesnis. Laukiniai žmonės tūkstantmečiais lieka laukiniais, nes neturi rašto

ir knygų. Todėl tikrai yra teisingi P. S. Buck žodžiai, kad “išmokti skaityti yra tas pats, kaip uždegti proto lempą, išvaduoti sielą iš kalėjimo arba atidaryti į pasaulį vartus.”. —

Apie kiekvieną žmogų daugiau ar mažiau liudija jo knygynėlis. Neturėjimas jokių knygų, rodo žmogaus dvasinį sustingimą, protinį tingumą ir neaukšto laipsnio dvasingumą.

Mes, lietuviai, turime ypatingą pareigą ypač savą lietuvišką knygą branginti. Kai prisimename lietuviškos spaudos draudimą ir tuos tūkstančius suardytų gyvenimų ir žuvusių gyvybių aukų, tas knygas gabenant ir platinant, lietuviška knyga nušvinta nežemiška šviesa. Darosi graudu, kai šiandien toji lietuviškoji knyga yra nemylimos podukros padėtyje.

Kiek yra tokių lietuvių, kurie lauktų naujos knygos išėjimo ir tuoj stengtųsi ją įsigyti? Tikrai yra tragiškas tas krikščioninis tų lietuvių idealizmas, kurie vis dar knygas rašo ir jas leidžia, nors iš to negauna jokio pelno, bet dažnai tik nustolį. Jie gaivina baigiančią užtrokšti lietuvių kultūrą. Kaip žemai yra kritęs mūsų lietuviškasis idealizmas, kai nevie-

Nukelta į 6 puslapį

Tai vyksta jaunimo gyvenime

I mūsų redakciją atsilankė Gintaras Karosas, iš Bostono, jaunas lietuvis, aktyviai besireiškiantis ne tik vietiniame amerikiečių politikos gyvenime (prieš porą metų kandidavo į administracinį postą), bet ir judrus lietuviško jaunimo veikėjas. Buvo įdomu susipažinti su jo lietuviškos veiklos planais ir sumanymais

Su G. Karosu kalbėjosi K. Karuža; užrašas redaguotas LD red. A. Miluko.

— Kada Jums kilo mintis įsteigti Lietuvių Jaunimo Informacijos Centrą?

— 1969 metais, kai pasigedau sistemingo komunikacijos bei informacijos centro lietuvių jaunimo reikalais. Joks spaudos sekimas to neduodavo. Tat iš Massachusetts valstijos pradėjau rinkti lietuvių jaunuolių adresus, apie juos informaciją. Iki šiol vien atskiros organizacijos panašią medžiagą teturėjo. Surinkau keletą tūkstančių adresų.

— O po to Jūs ėmėte leisti jiems specialų biuletinį - laikraštėlį. Kokie Jūsų leidinio tikslai?

— Sekti, kas vyksta jaunimo gyvenime, kokie jo tikslai ir siekiai; duoti jaunimui naujų idėjų; paskatinti jį konkrečiai veiklai. O svarbiausia — išlaikyti su juo užmegstuosius ryšius. Siuntinėčiau savo leidinį jaunimui nemokamai. Pirmo nr. tiražas buvo 1300. Nors ir labai paprastas išėjo, gavome gerų atsiliepimų. Tai davė ūpo darbą toliau tęsti. Sekančio nr. tiražas buvo jau 3000 egz. Pradėjom siuntinėti lietuvių jaunimui po visą pasaulį. Atėjo daugiau atsiliepimų; gavome adresų daugiau ir daugiau. Turėjom didinti savo talkininkų skaičių. 1971 metais suorganizavome vasaros kelionę po Ameriką. Visa tai aprašyta biuletenyje. Trečią numerį išleidom 4100 tiražu. Po kelionės išėjo 4-5 nr. biuletenio, pavadintas "Lietuvių Jaunimas". 24 psl., tiražas — 5200.

— Kokie Jūsų informacijos centro ir laikraštėlio tolimesni planai?

— Apjungti visą lietuvišką jaunimą laisvajame pasauly. Norime laikraštėlį leisti 4 ar net 5 kartus per metus. Bandysime įgyvendinti savo jau paskelbtą "Computer Dating" programą. Veiklai organizuojamės vietoje vieno vyr. redaktoriaus - principo turėti eilę nenutrūkstamų atsakingų bendradarbių aka-

deminiais klausimais — Lietuvos ryšių — anglų kalbos — ir įvairių kitų skyrių, vadovaujamų atitinkamų specialistų. Pavyzdžiui, jau dabar LITHUANIANS IN THE NEWS skyriui vadovauja Nasvytytė, pabaltiečių veiklos skyriui — Vebraitė, ir kt.

Nusistatę, be pagrindinių kalbų, naudoti dar vokiečių, ispanų, prancūzų ir kt. kalbas. Laikraštėlio 50 proc. būtų lietuvių kalba, 40% — anglų ir 10% kitomis kalbomis.

Turėsime lituanistikos knygoms skirtą skyrių. Bus ir Jaunimo Kongreso skyrius.

— Pradėjote darbą vieno žmogaus iniciatyva, susiradote bendradarbių, betgi plečiant veiklą to negana — reiks gal būt plėsti ir jūsų veiklos plotmę; ar nenumatote, kas galėtų dar prie jūsų prisijungti?

— Mes numatome turėti skyrius ir pagal geografinius padalinius: Australijos, Pietų Amerikos ir kitų kraštų lietuvių, ir pagal jaunimo organizacijas — kaip skautų, ateitininkų, šaulių ir kt. Ateity įsijungsime į Lietuvių Bendruomenę, nes mums reikia užnugario.

— Kaip reikalai su finansais? Juk biuleteniui leisti ir kitiems darbams reikia lėšų?

— Tuo tarpu, pradžioje, verstasi asmeniniais kreditais. Jau susidarė ir skolų. Ieškome rėmėjų iš atskirų asmenų, organizacijų ir finansinių institucijų. Numatome, kad mūsų biuletenio išleidimas kaštuos apie 6 tūkstančius dolerių. Greičiausia, kad reiks uždėti kokią nors, kad ir nedidelį, pvz. dviejų dol. prenumeratos mokestį. Iš rėmėjų pirmieji jau atsirado: Detroito Šauliai prisiuntė leidiui \$2000 auką. Laukiame ir daugiau.

Jaunam energingam lietuviško jaunimo "skautui" - ieškotojui belieka palinkėti sėmės ir ištvermės. Jeigu ši iniciatyva neliks vien seperatistiniu užmoju, o įsilies į bendrą lietuvių bendruomenės veiklą, ji, be abejo, bus vienu iš lietuviško jaunimo konsolidavimo faktorių, visų vertinama palankiai ir draugingai.

Iš Pasaulio lietuvių jaunimo informacijos biuletenio "Lietuvių jaunimas", Nr. 4-5, 1971

AR ŽINOTE,
KAD —

Lietuvių Amerikoje yra 1,650,000.

Lietuviai išleido 36 tomų enciklopediją, parašytą lietuvių kalba, o dabar leidžia 6 tomus anglų kalba.

Lietuviai vien tik Amerikoje, neįskaitant kitų kraštų, leidžia 13 laikraščių, pora jų dienraščių, kurių tiražas pagal U.S. Postal Info. siekia 154,000.

Lietuviai turi radijo programas beveik visose didesniuose miestuose bei eilėje mažesnių.

Turime konsulatus ir diplomatinę tarnybą Washingtone, D.C., New Yorke, Chicagoje, Toronte, Los Angeles, Italijoje ir kt.

Lietuviai turi savo Operą Chicagoje.

Lietuviai turi savo LIETUVIŲ FONDA, kuris dabar turi virš \$700,000 ir kuris kasmet iš savo nuošimčių duoda tūkstančius dolerių lietuviškiems reikalams.

Lietuviai Amerikoje leidžia 33 žurnalus (tris angliškai) tiražu virš 60,000 (US Postal Inf.)

Lietuviai turi savo televizijos programą Chicagoje.

Lietuvių kalboje yra apie 380,000 žodžių.

Amerikoje yra 112 lietuviškų parapijų.

Yra daugybė tautinių šokių grupių bene visose lietuvių kolonijose su šimtais šokėjų. Grupės, kaip Clevelando "Grandinė", Chicagos "Grandis", Hamiltono "Gyvataras", Montrealio "Gintaras", Toronto "Gintaras" ir daugybė kitų yra pasižymėjusios ne tik Amerikoje, bet ir plačiajame pasaulyje.

Turime lituanistines mokyklas beveik visose lietuvių kolonijose, kurių moksleivių skaičius prašoka 5000 mokinių.

Veikia jaunimo organizacijos: Ateitininkai, Skautai, Skautai Akademikai, Santariečiai, Lietuvių Studentų Sąjunga, Lietuvos Vyčiai, Neo-Lithuanai ir eilė kitų.

Jau nėra "un-american" kalbėti lietuviškai ir didžiulis savo kilme, kaip anksčiau būdavo. Darosi labai populiariau kalbėti apie savo tautinę kilbę.

Yra eilė universitetų pasaulyje, kur dėstoma lietuvių kalba, ir tas skaičius auga.

Yra stiprios lietuvių organizacijos: PLB-Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, JAV LB, AL-TAS, VLIKAS, kurios rūpinasi lietuvių ir Lietuvos laisvės reikalais.

(Pataisyta kalba ir kai kas patikslinta-Rd.)

MASKVA - KREMLIUS

LIETUVOS ROMOS KATALIKŲ

MEMORANDUMAS

Praėjus II Pasauliniam karui tautos pakilo iš griuvėsių ir nori pastovios taikos. Tikros taikos pagrindas yra teisingumas ir žmonių teisių gerbimas. Mes, Lietuvos katalikai, skaudžiai apgailestaujame, kad iki šios dienos mūsų tautoje yra varžoma tikinčiųjų sąžinės laisvė ir persekiojama Bažnyčia.

Vyskupai J. Steponavičius ir V. Sladkevičius daugiau kaip 10 metų be teismo sprendimo, be termino yra varginami tremtyje, nors niekuo nėra nusikaltę.

Š. m. lapkričio mėn. buvo nuteisti metams kalėti du kunigai: J. Zdebskis ir P. Bubnys už tai, kad jie, tėvų prašomi bei atlikdami savo kunigiškas pareigas, vaikams paaikškino katalikų tikėjimo pagrindus. Šitie kunigai padėjo vaikams ruošti pirmajai komuniškai ne mokykloje, bet bažnyčioje ir niekam prievartos nenaudojo — mokėsi, kas norėjo.

Tuo tarpu mokyklose tikinčiųjų tėvų tikintys vaikai prievarta yra mokomi ateizmo, net verčiami kalbėti, rašyti ir elgtis prieš savo sąžinę, tačiau šitų prievartaujančių niekas nebara ir neteisias.

Kunigai nepajėgia mus tikinčiuosius tinkamai aptarnauti, nes jų permaža. Jau daug kur vienas kunigas aptarnauja po dvi, o kartais net tris parapijas. Priversti dirbti net seneliai ir invalidai kunigai. Šitai yra dėl to, kad Kunigų Seminarijos reikalus tvarko ne tiek vyskupas, kiek valdžios įgaliotinis. Valdžia leidžia kasmet į Seminariją priimti vos dešimt klierikų.

Kunigų skirstymus į parapijas taip pat diriguoja valdžios pareigūnai.

Nors LTSR Baudžiamasis Kodeksas pramato bausmes už tikinčiųjų persekiojimą, bet praktikoje jos niekam netaikomos. 1970 m. Vilkaviškio švietimo skyrius atleido už tikėjimą iš darbo mokytoją O. Brilienę, o Vilkaviškio valdžia savame mieste neduoda net šlavėjos darbo. Šitokių pareigūnų niekas nebaudžia, nors dėl jų saivalės inteligentai bijo viešai praktikuoti tikėjimą.

Valdžios pareigūnai neleidžia tikintiesiems savo lėšomis atstatyti sudegusias bažnyčias, pav. Sangrūdoje, Batakiuose, Gaurėje. Per didelį vargą leidžiama įsirengti koplyčią gyvenamame name, tik jokių būdu jos negalima perkelti į šventorių.

Mes galėtume nurodyti dar daug skaudžių persekiojimo atvejų, kurie apkartina mūsų gyvenimą ir sukelia nusivylimą tarybine Konstitucija ir įstatymais. Todėl mes prašome

Tarybinę Vyriausybę suteikti mums sąžinės laisvę, kuri užgarantuota TSRS Konstitucijoje, bet iki šiol nebuvo vykdoma. Mes norime ne gražių žodžių per spaudą ir radiją, bet rimtų vyriausybės pastangų, kurios padėtų mums katalikams jaustis lygiateisiais Tarybų Sąjungos piliečiais.

1971 m. gruodžio mėn.

(Seka parašai)

(Handwritten signatures and names in Lithuanian, including: J. Zdebskis, P. Bubnys, J. Steponavičius, V. Sladkevičius, and others)

MEMORANDUMO PRIEDAS

Prie memorandumo jungiami 17,054 parašai. Būtina pažymėti, kad memorandumą pasirašė tik nežymi Lietuvos tikinčiųjų dalis, nes milicijos ir KGB organai griebėsi visos eilės priemonių parašų rinkimui nutraukti. Kapsuke, Šakiuose, Išlauže, Kapčiamiestyje keletas asmenų, dalyvavusių parašų rinkime, buvo areštuoti. Vienas jų į milicijos skyrių buvo pristatytas dargi su geležiniais antrankiais. Pas suimtuosius rastieji parašų lapai buvo konfiskuoti nepaisant, kad šis memorandumas adresuotas tarybų vyriausybei.

Jei ateityje valstybės organai taip elgsis su tikinčiųjų skundais kaip lig šiol, mes būsim priversti kreiptis į tarptautines institucijas: į Romos popiežių, mūsų Bažnyčios galvą, arba į Jungtinių Tautų Organizaciją, kaip žmogaus teises ginančią autoritetinę instituciją.

Be to, mes norime Tamstai pranešti, kad šis memorandumas yra tautinio negando išdava: tarybinės valdžios Lietuvoje metais visuomeninės ydos, kaip nepilnamečių nusi Kaltimai, alkoholizmas ir savižudybės dešimteriopai padidėjo, grėsmingo masto pasiekė taip pat šeimų ištuokos ir negimusių kūdikių naikinimas. Ir juo labiau mes tolstame nuo krikščioniškosios praeities, juo ryškiau išeina aiškėn prievartinio ateistinio auklėjimo baisūs padariniai, juo plačiau plinta nudievintas ir nureligintas nežmoniškas gyvenimo būdas.

Mes kreipiamės į Tamstą, kaip aukščiausią partijos autoritetą, prašydami kuo rimčiausiai ir kuo atsakingiausiai apsvarstyti mūsų išdėstytus faktus ir priimti atitinkamą nutarimą.

Lietuvos katalikų atstovai

1972 m. sausis

Atkelta iš c psl.

nas lietuviškos knygos gėdisi ir laiko netinkamu dalyku ją kitam, įvairių švenčių ar kitokių progų metu, dovanoti. O vis dėlto galima sakyti, nėra kitos tinkamesnės dovanos kaip gera knyga. Visos kitos, kad ir brangiausios dovanos, yra dažniausiai nuasmenintos, o knyga, gražiu įrašu įsmeinta, tampa tikru ir pastoviu atminimu. Jei mes dovanom lietuviškos knygos ieškotume, visai kitokia būtų mūsų knygos padėtis. Jei kiekvienas, nutraukęs nuo prabanginių dalykų bent kiek lėšų, nusipirktų keletą lietuviškų knygų kasmet, lietuviška knyga suklestėtų. Ar neturėtume išsiugdyti tokią nuotaiką, kad lietuviškų knygų neturėjimas būtų išgyvenamas kaip gėda? Juk kas visiškai lietuviškos knygos neperka, tas (sakykime aiškiai) prisideda prie lietuviybės naikinimo." (A. Grauslys, Ieškau tavo veido, 1971 m. Cituota iš 150, 153 ir 154 psl.).

Ar ne ironiška, kad kaip tik šiais, šventiškais tarptautinės knygos metais, mes, laisvojo pasaulio lietuviai, kalbėdami apie knygą, noromis nenoromis priename tokių išvadų? Ar tai tėra tik laikino susvyravimo, ar beįsiginčios ligos, ar tai jau gresiančios kultūrinės mirties simptomai? Nustatykim diagnozę! Ieškokime būdų "kultūrinio analfabetizmo" ligai užkirsti kelią! Pasirodžius pirmiems negalavimų ženklams, duokime negailestingai skaudžių injekcijų, kad, kūnui lėbaujant ištaigingumo nirvanoje, apsirūpinus visais civilizuoto gyvenimo atributais, nenustotume dvasinės šviesos, neapaktume dvasiškai!

Tebūna šie metai lietuviškos knygos garbos ir meilės atgaivinimo metai. Ypač atkreipkime dėmesį į viduriniąją kartą, išaugusią ir išsimokslinusią jau už Lietuvos sienų. Jos ir jos vaikų rankose yra lietuviškos knygos ateitis. Ką ji galvoja, ką ji daro ir ką mano daryti? Ar ji prisideda prie lietuviybės palaikymo, ar prie "lietuviybės naikinimo", Alfonso Grauslio žodžius pakartojo.

Spaudoj ir gyvenime

II-jo PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESO

atidarymo ir vakarinės programos:

(Iš II PLJK Žiniaraščio, nr. 13, 1972.5.18)

II Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas bus atidaromas penktadienį, birželio 30 d. 7 val. v. Conrad Hilton viešbutyje, 720 South Michigan Avenue. Po atidarymo bus susipažinimo šokiai Waldorf salėje. Šokiams gros Ažuolo Stelmoko orkestras. Kaina \$3.00.

Kongreso Vakarą įvyks šeštadienį, liepos 1 d. 7 val. 30 min. vak. Conrad Hilton oru vėsinaamoje Grand Ballroom salėje. Matysime rinkinius šių dienų laisvojo pasaulio lietuvių jaunimo talentus. Stengiamasi, kad būtų atstovaujami kiekvieno krašto talentai. Programa bus įdomi, įtraukianti muziką, dailių žodį, deklamaciją, dramą ir kt. Kongreso Vakarą rengimo komisija vadovaujama sol. Dalios Kučėnienės, padedant režisorems Živilei Numgaudaitei, Liucijai Buivydate-Ambrosini, sol. Vytautui Nakui ir sol. Algiui Grigui. Po vakaro įvyks šokiai, kuriems gros 15 asmenų estradinis orkestras. Bilietų kaina \$5.00.

"Du apie Gediminaičius", istorinių dramų ištraukos statomos liepos 2 d. 8 val. vak. Jaunimo Centro didžiojoje salėje. Pastatyme matysime kunigaikščio Gedimino dinastijos vienus iš spalvingiausių portretų šimtmečių bėgyje. Mūsų literatūros klasiko ir tragedijos pradininko Vinco Krėvės monumentalaus veikalo "Skirgailos" ištraukas vaidins Chicagos jaunųjų teatralų sambūris. Režisuoja Marija Smilgaitė. Juozo Grušo, psichologinio romano ir dramos meistro naujausio veikalo "Barboros Radvilaitės" ištraukas vaidins Bostono jaunimo trupė "Žvaigždikis". Režisuoja Algirdas Antanavičius.

"Du apie Gediminaičius" audringomis idėjomis, ruškiomis storinėmis asmenybėmis, gyvoj šandienos scenoj nukels mus į mūsų herojų istorijos laikus.

Dviejų vienvieksmių spektaklis įvyks liepos 3 d. 8 val. vak. Jaunimo Centro didžiojoje salėje. Kosto Ostrausko "Kartetą" režisuoja Dalia Juknevičiūtė. Kazio Sajos "Oratorių" režisuoja Marija Smilgaitė. Vaidina Chicagos jaunimas.

Kitoks savo nūdieniškumu sekmadienį statomom istorinėm dramom šis spektaklis savo veikalais — "bene geriausiais absurdo teatro pavyzdžiais", Lietuvoj rašančiųjų ir išeivijos dramaturgijoj — kreipiasi į kiekvieną iš mūsų nebe kaip į herojų, bet kasdienišką mažą žmogų. Absurdo teatras iššaukia įsisąmonint žmogišką situaciją visoje jos realybėje, kviečia išsilaisvint iš iliuzijų, kurios gramzdina į nuolatinį neprisitaikymą ir nusivylimą. Absurdo teatras supranta, kad žmogaus didybė glūdi įsisąmoninime žmogiškos realybės visoj jos beprasmėj ir sugebėjime laisvai ir be baimės iš jos juoktis.

Bilietų kainos sekmadienio ir pirmadienio spektakliams — 6, 5, 4, 3 ir 2 dol. asm.

Jaunimo dailės paroda organizuojama birželio 24 d. — liepos 4 dienomis Chicagos Lietuvių Jaunimo Centro patalpose. Parodų komisijai vadovauja Dalia Lukošūnaitė.

Jaunimo kongreso prekystalyje Conrad Hilton viešbutyje bus galima įsigyti įvairių suvenyrų: bus platinamos knygos, laikraščiai, plokštelės, liaudies motyvų dirbiniai, nailoniniai švarkeliai, ženklikai su Kongreso simboliu ir kt.

Danutė Nolte ir Alvyda Guobytė rūpinasi tautodailės prekių parūpinimu, Ramūnė Baronaitytė — lietuviškų plokštelių užsakymais. Audronė Matutytė, kartu su Vilyte Lauraityte, vadovauja krautuvėlei ir rūpinasi įvairių prekių užsakymu. Rita Valkiūnienė yra krautuvėlės vicepirmininkė ir išdininkė. Rima Krutulytė atlieka pritaikomojo meno projektus, kurie bus vartojami Kongreso suvenyruose.

Jaunimo kongreso stovyklos ruošia eina pirmyn su Gedimino Breichmano vadovaujama komisija. Kun. Antanas Saulaitis, SJ iš Brazilijos yra sutikęs būti stovyklos vadovu ir Dr. K. Jucas iš Cicero, Ill. yra sutikęs būti stovyklos daktaru. Paskaitininkai jau yra sutikę kiekvienai temai. Temos liečia Lietuvos papročius, tautodailę, kalbą ir literatūrą. Stovyklautojai bus suskirstyti į pratybų būrelius, susidarančius iš maždaug 30 asmenų.

Svečiai prašomi stovyklą lankyti tik tai liepos 13 d., ketvirtadienį, nuo 2 val. p. p. iki vakarinės programos pabaigos. Lankantys taip pat prašomi pasirūpinti savo maistu; kavos bus galima gauti kavinėje.

Kongreso akademine programa rūpinasi dr. Agio Norvilo vadovaujama programos komisija. Temų paskaitininkais pakviesti asmenys iš akademikų, kultūrininkų ir visuomenininkų tarpo, nesiribojant Šiaurės Amerikos geografinėmis ribomis.

Paskaitos: Lietuvių jaunimas išeivijoje: prasmės beiškant — kun. Antanas Saulaitis iš Brazilijos.

Kokie mes būsim 2000 metais? — Henrikas Antanaitis iš Australijos.

Pokalbių temos:

Jaunimo vieta Lietuvių Bendruomenėje — Arvydas Barzdukas (JAV);

Tėvų kalbos mokymas šeimoje: ką daryti, kad vaikai kalbėtų ir rašytų lietuviškai — Gintarė Ivaškienė (JAV);

Ar išeivijoje įmanoma lietuviška kūryba — Marija Saulaitytė (JAV);

Jaunimo vaidmuo Lietuvos laisvės siekime — Algimantas Gečys (JAV);

Tėvų-vaikų santykiai išeivijoje: pasitaikantys nesusipratimai ir jų sprendimas — Irena Lukoševičienė (Kanada);

Jaunimo ansambliai teatro, sporto grupės: kaip jos susiorganizuoja ir kodėl jų reikia — Ses. Ignė Marijošiūtė (Kanada).

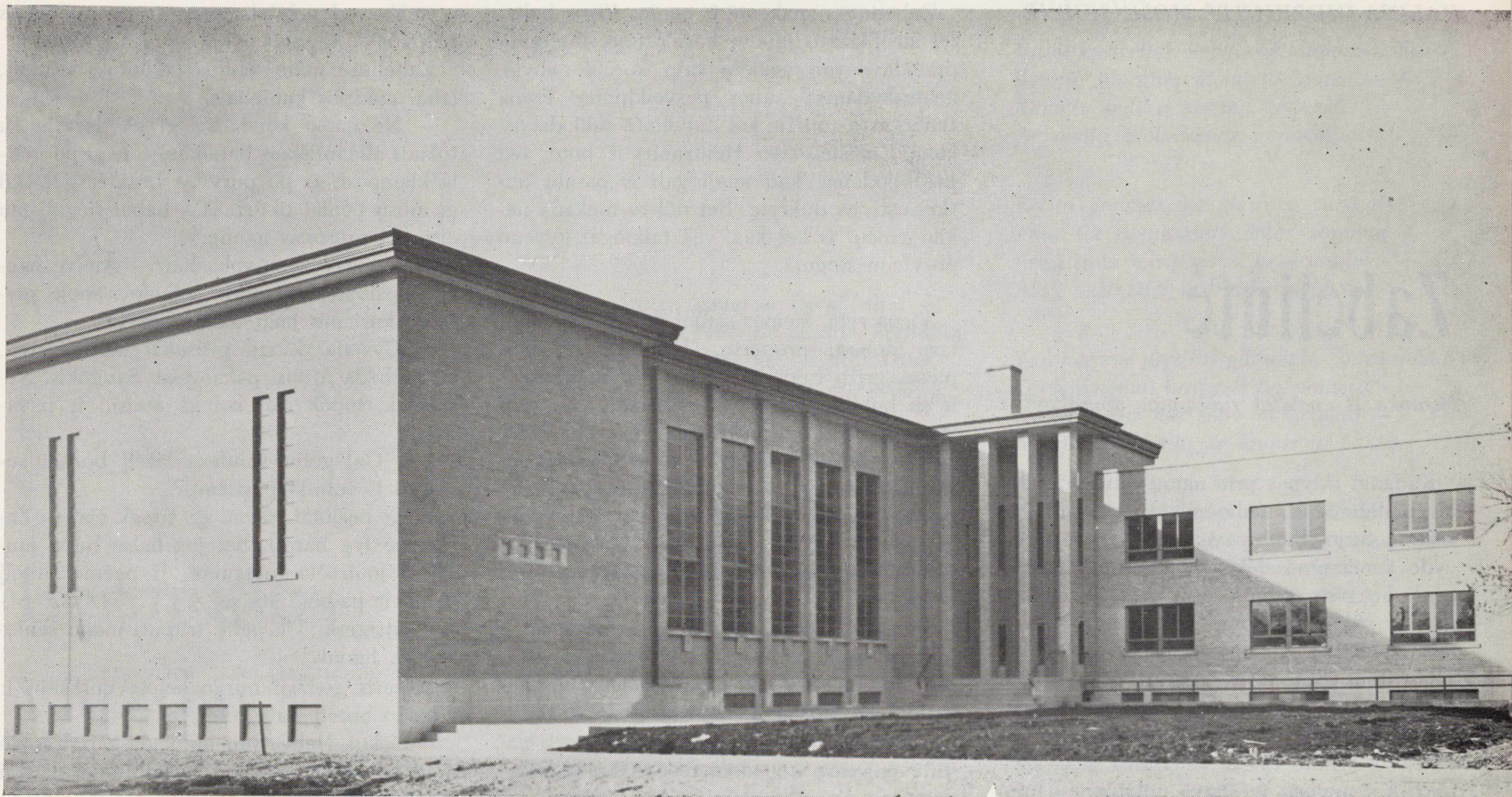
Sekmadienį, liepos 2 d., visi II PLJK dalyviai raginami dalyvauti Tautinių Šokių Šventėje.

Jaunimo kongreso būstinės adresas yra:

5620 So. Claremont Avenue, Chicago, Illinois 60636 USA. Telefonas (312) 737-3300.

Būstinė veiks 24 valandas paroje Kongreso atidarymo metu. Atidarymas vyks Conrad Hilton (Chicagoje) viešbutyje, kur būstinė bus perkelta atidarymo dieną.

Būstinės darbams vadovauja Nijolė Stakauskienė; į būstinės darbus yra įsijungę kelios dešimtys Chicagos ir apylinkių jaunimo.

Jaunimo Centro rūmai Chicagoje; kairėj — salė, vidury — frontinis įėjimas; dešinėje — klasės ir kt. kambariai.

Youth Center Building in Chicago and (below) the Jesuit Father Directors deliberating its extension.

JAUNIMO CENTRAS CHICAGOJE AUGA

Jis gimė iš tėvynės meilės. Senosios kartos pavargusios rankos nešė sunkiai uždirbtą pinigą. Ji mylėjo savo kalbą, papročius, tautinę kultūrą. Ji norėjo svetimoje padangėje sukurti savo židinį, kur jaunimas ir suaugę galėtų sueiti ir pasijusti savuose namuose.

Jaunimo Centras yra *pastatas ir idėja*. Pastatas — patalpos, kur kasdien vyksta tautinis darbas; idėja — visos tautos vertybės, kurios yra brangios mūsų tautai ir kiekvienam asmeniui.

Jėzuitai Chicagoje

Lietuviai Tėvai Jėzuitai, vos atvykę į Chicagą, susirūpino lietuvių jaunimo ir visų lietuvių tautiniais reikalais. Bet kad sėkmingiau tą darbą galėtų vykdyti, viena iš būtiniausių sąlygų buvo patalpų reikalas. Pritariant visoms lietuvių organizacijoms ir visai lietuvių visuomenei, 1956 metais *Jaunimo Centro* statyba

pradėta, ir 1957 metų spalio mėn. 6 d. Jaunimo Centras buvo atidarytas.

Didelis, bet permažas

Per dešimtį metų Jaunimo Centras tarnavo lietuviškai veiklai. Kiekvienam lietuviui be jokios diskriminacijos: nei partinės, nei organizacinės, nei ideologinės — durys visiems buvo atviros.

Jaunimo Centre veikė (arba ir veikia):

Aukštesnioji Lituanistinė Mokykla;
Pedagoginis Lituanistikos Institutas;

Čiurlionio galerija;
Menininkų Klubas;
Laisvės Kovų Muziejus;
Chicagos Lietuvių Opera;
S. Velbasio Baletas;
D. Brusokienės Ritminiai Šokiai;

Anglų Kalbos Kursai;
Braižybos Kursai;
Siuvimo Kursai;

Studentų Jaunimo Ansamblis;
Sporto Klubas;
Filatelistų Sąjunga;
Scenos Darbuotojų Draugija;
Jaunimo Teatras;

Jaunimo Centro patalpomis yra naudojęsi 42 lietuvių organizacijos. Kasmet per Jaunimo Centrą pereidavo apie 100.000 lietuvių.

1964 metais, pavyzdžiui, Jaunimo Centre įvyko 6 teatro spektakliai, 10 koncertų, 18 minėjimų, 113 paskaitų, 5 Kalėdų Eglutės, 130 pobūvių, 7 vakarienės, 1743 susirinkimai, 16 sukaktuvių, 9

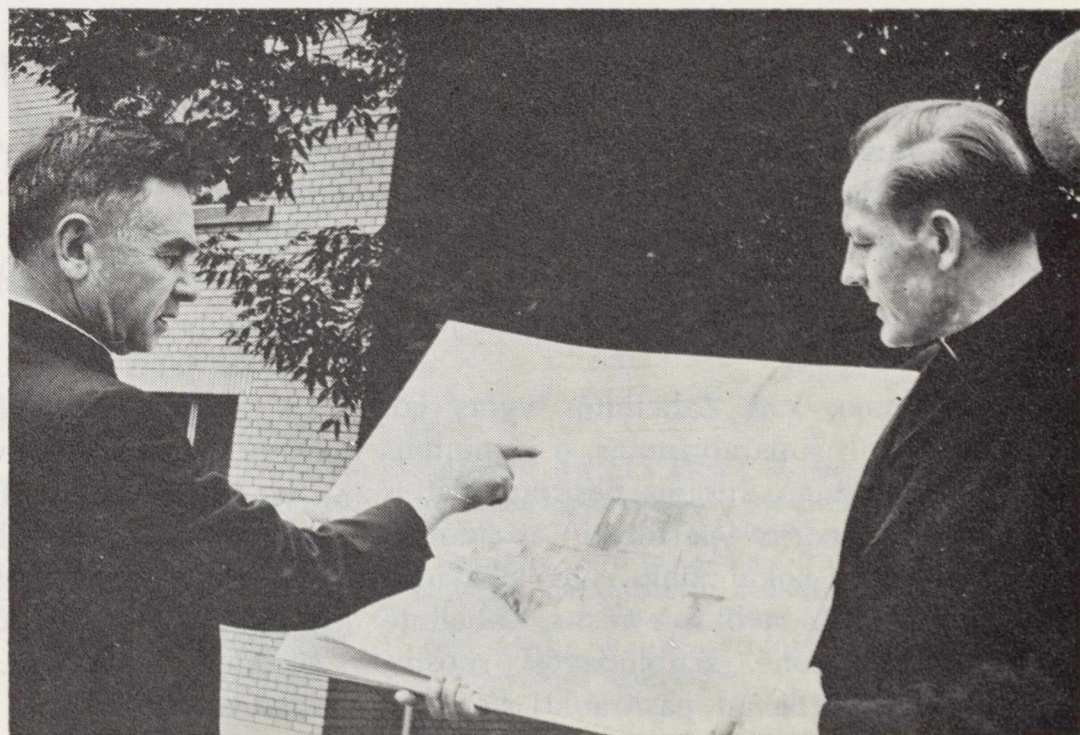
meno parodos, 195 choro ir teatro repeticijos, 12 šachmatų ir stalo teniso turnirų, 104 tautinių šokių repeticijos, 240 stalo teniso treniručių, 22 religinės paskaitos ir susikaupimo dienos, Kaziuko ir Klaipėdos mugės.

Sekmadieniais ir šeštadieniais Jaunimo Centras yra lyg perpildytas bičių avilys. Tie skaičiai aiškiai rodo, kokie milžiniški yra lietuvių tautiniai ir kultūriniai užmojai, darbai ir nusiteikimai.

Jiems visiems Jaunimo Centras pasidarė perankštas.

Nukelta į 22 psl.

T. J. Kubilius, Jėzuitų namų dir., ir T. G. Kijauskas, T Jėzuitų viršininkas, apžiūri Jaunimo Centro praplėtimo planus.

Zabeliutė

Ištrauka iš spaudai ruošiamos apysakos

Kadangi sklypas prie namų buvo užstatytas nedidelėmis medinėmis patalpomis, tai karo metu jos buvo paverstos tvarteliais, Arvydo sumanumo dėka jie buvo užsiauginę triušukų, vištų ir porą žąsų. Laikė jauną karvutę ir ožką, penėjo porą kiaulių — tikras ūkis gražiam Panemunės šile!

Gyvulius pašerti ir pamelžti ateidavo iš Vyčiūnų kaimo moterėlė — Izabelė, ją visi šaukė Zabeliute. Ji retai pasirodydavo virtuvėje, ir Onutė visada vengdavo su ja susitikti. Kai moteris įnešdavo milžtuvę su pienu, Onutė tuo laiku eidavo pusryčiams dengti stalą. Kai išgirdavo, kad iškošusi pieną Zabeliutė, eidama pro duris, subildėdavo, tuščiu kibiru, ji skubiai grįždavo virtuvėn ir ruošdavo pusryčius.

Moteris nesidomėjo nauja tarnaite — ji buvo paniūrusi, mažakalbė, tokio nepatrauklaus būdo, tačiau Liūda pastebėjo, kad ji buvo prisirišusi prie gyvulių ir juos tikrai rūpestingai prižiūrėdavo.

— Atrodo, Zabeliut, kad jūs gyvulėlius labiau kaip vaikus mylite — prakalbino kartą juokaudama Liūda.

— Tai, paniut, kad gyvulėlis nieko neskriaus. O žmogus, kad ir vaikas, kiek širdies užduoda. Rodžias, čia pat kristum negyvas... — ji balsiai patraukė nosimi, taip pabrėždama savo įsitikinimą.

Už darbą ji gaudavo kas dieną litrą šviežio pieno ir mėnesio gale pinigais. Jei Arvydui pasisekdavo atsivežti iš kaimo miltų ar kruopų, Liūda visada nupildavo ir jai maišelį, ir moteriškė buvo už tai dėkinga. Dar su tamsa ji atšlepsėdavo per lietų ar sniegą, įsisukdavo į tvartus ir ten liuobdavo galvijus, šnekučiuodavosi su žviegiančiais paršais, bekdakenančiomis vištomis ir atrajojančia juodmarge.

Liūda žinojo, kad Zabeliutės vyras jau daug metų guli suparalyžuotas, o vienintelis sūnus kažkur lingo, rusams besitraukiant iš Lietuvos. Ji nedrįso paklausti, ar motina turėjusi apie jį kokių žinių, nes kiekvieną kartą, kai užsimindavo apie rusus, Zabeliutė darydavosi niūresnė, skubindavosi ruošti, lyg norėdama greičiau pasitraukti namo.

Zabeliutė nepakentė ir ponios Elzos Baltz. Jei susitikdavo juodvi koridoriuje, moterytė praeidavo pro vokiетę kaip kurčia nebylė, neatsakydama į anos pasveikinimą. Ponia Baltz, savo ruožtu, kol Zabeliutė sukioldavosi kieme, neišleisdavo Heidrunos iš buto, lyg prisibijodama, kad anoji gali iš pasalų nukriausti jos dukrytę. Bet dėl to niekada nekilo ginčų, ir kol kas, visi taikingai gyveno po vienu stogu.

Vieną rytą, žiemos saulei tingiai besiritant tarp debesų properšų, Zabeliutė, iškošusi pieną, grįžo tuščia milžtuve vienoje rankoje ir su buteliu kitoje į tvartus, kad užsklęstų stipriau duris, nes lauke siautė žvarbus vėjas. Jis skverbėsi po vatinuku ir kedeno aptriušusios skaros galus. Zabeliutės rankos buvo pamėlusios nuo šalčio, bet jina stipriai spaudė butelio kaklelį, kad tik jis neišslystų, ir nepasilietų pienas, tie brangiausi vaistai jos vyrui.

Staiga iš už pušelių išniro žmogysta. Ji sekė be garso paskui Zabeliutę ir, kai pastaroji jau žengė į tvartą, palietė jos petį. Zabeliutė kruptelėjo ir ūmai atsigrėžė. ;

— Čia dabar, tfu, kaip išgąsdinai! — Ji pastatė milžtuvę ant slenksčio, piktažiūrėdama į nepažįstamąją. Nuo išgąščio jos skruostai nubalo ir staiga smarkiai paraudo.

— Ko ieškai čia? — balsiai ir nedraugiškai paklausė.

Prieš ją stovėjo neaukšto ūgio, siauro svytusio veido, pilkomis įdubusiomis akimis moteris. Vėjas išplėšė iš po skarelės žilstančių plaukų garbanėlę, ir jina pastyrusiais nuo šalčio pirštais braukė ją nuo kaktos.

— Nepykite. Labai atsiprašau. — Ateivė nuleidusi akis kažko ieškojo pakabintoje per petį drobinėje terbelėje.

Zabeliutė nepasitikėdama, apėjo aplinkui ir nugaroje, kairėje pusėje, pamatė prisiūtą geltoną lopinėlį.

— Kas gi tau leido vienai vaikščioti po srietą? Ar pablūdai, ką galvoji? Tu man taip įsidrąsink įeiti į nepažįstamą kiemą!.. — Ji staigiu judesiu patraukė ateivę į tvartą. — Būk čia ir niekam nesirodyk! — griežtai pasakė.

Moteris pakluso. Ji prisiglaudė prie sienos ir, atrodė, kad tuoj pat susmuks. Zabeliutė, suradusi aptrunijusį suoliuką, liepė jai atsisėsti.

Ateivė atsikvėpė. Ji dusliai prabilo:

— Aš atėjau iškeisti ką nors į truputį duonos ar bulvių...

— Ir jums leidžia taip vaikščioti pačioms po gatves? — Zabeliutė metė žvilgsnį iš padilbų, paberdama švarių šiaudų paršams.

— Ne. Neleidžia. Bet šiandieną atvarė mūsų brigadą čia netoliese darbams, du pagyvenę kareiviai, sargybiniai — geri žmonės, tie pagyvenę, jie atjaucia, — jie leido paėjėti, tik liepė neužtrukti... — ji vėl kažko ieškojo savo terbelėje.

— Va radau. Gal norėtumėte sau šituos batukus — jie visai nauji.

Zabeliutė matė dailius lakuotus batukus, labai aukštais kulneliais.

— Ne mano kojai. Ką gi aš darysiu su tokiais aligantiškais bateliais, — negi po mėšlą klamposi, ar po purvyną braidžiosi?! Gal gi mūsų poniai tikti?.. Tik dabar negali ten eiti, kol prūsokas namie.

— Ar čia gyvena vokiečiai? — Ateivė baugiai apsidairė ir, rodos, ieškojo sienoje plyšelio, kuriame jina galėtų išnykti.

— Gyvena. Žinai, prūsokai kai įsiveisia, tai knibžda jų visi pakampiai. Saugokis. Nesirodyk, tupėk čia, kol aš ateisiu ir pavadinsiu.

— Gal galiu vandens lašelį burnai suvilgyti iš šulinio pasisemti?

— Ar pasiutai, sakau gi, tupėk čia! — Zabeliutė lyg barėsi, bet jos balse buvo jaučiama gailėsčio priegaidė. Ji paėmė butelį pieno ir padavė ateivei.

— Atsigerk. Tik palik truputį mano senio-kui, jis ligonis.

Moteris godžiai nurijo keletą gurkšnių ir grąžino butelį Zabeliutei.

— Dėkui. Nebeatsimenu, kada gėriau tokio gardaus šviežio pieno... — atbulu delnu ji nusišluostė lūpas.

— Taigi, taigi. Ne kokie jums dabar laikai. Daug skriaudos mums padarėte, kai maskoliai užėjo, o dabar patiems striuka... — burbėjo sau panosėje Zabeliutė.

— Ne visi buvo blogi... Ne visi... Mes irgi nukentėjome prie rusų — vyro gimines Siberijon išvežė... — Moteris nuleido galvą ir nutilo. Argi jos skundą gali atjausti ši niūri ir kieto veido bobelė? pagalvojo. Apsiblaususi jina žiūrėjo į padrikusius šiaudus po kojom.

Zabeliutė nieko nebesakė. Ji pakabino milžtuvę ant vagio ir su pieno buteliu rankoj išėjo, privėrusi tvarto duris. Dar atsigežusi pasakė:

— Aš tuoj sugrįšiu, neužtruksiu. Palauk.

Ateivė atsilošė, įsiklausydama į ramų paršelių kriuksėjimą, vištų kudakenimą už sienos ir pastogėje šiurenantį vėją. — — —

□

HALINA DIDŽIULYTĖ - MOŠINSKIENĖ, čia spausdinamo fragmento autorė, yra rašytojos Liudvikos Didžiulienės, slapyv. žmonos, anūkė. 1968 m. ji išleido beletristinių vaizdėlių rinkinį "Ošiančios pušys", kur ji su meile prisimena savo motiną, senelę, gimtojo krašto papročius ir žmones. Būdama jautri gėriui, grožiui, žmoniškumui, tiesai, autorė ir skaudžios okupacijos metus liksdama, randa šviesesnių momentų. □

Stasys Santvaras

Bermudos vaizdai

I.

Žmogau, ar tu gali savin susemti viską —
Tą nuostabią architektūrą debesų,
Tą okeano nerimą, kuris klastingai tviska,
Žaidimą rytmečio ir vakaro varų?

Ir, jei pajėgtumei savin surinkti viską, —
Iš naujo pasaką turės atrast vaikai — —
Kūrėjas išmetė į erdvę mažą diską,
Kad žaistų juo žmogus ir jo laikai...

II.

Stipriai paspaust norėčiau tavo ranką,
Šaunusai riteri Juan de Bermudez!
Galvojai tu: Štai amžiai, kaip vienuoliai, slen-
Per amžius čia ispanų vėliava plazdės! [ka,

Ir ką dabar ieškotojo dvasia byloja —
Sunku išpēt, sunku išgirsti man...
Jei dar atplauktum čia, vargu įkeltum koją
Tan palmių sodan svetiman...

III.

Tu nuorūkas ir šlamštą rankioji paplūdymy,
Tau liūdna čia ir skaudžiai nuobodu — —
Nueisi tu į nežinią, kaip tie praeiviai svetimi,
Nelikdams net šešėliu, net gandu...

Ir kyla tavo sielų vandenyno dargana,
Uždengianti ir palmes, ir sodus gėlių — —
Kai kam būtis - žaismė, kai kam - tik aimana,
Ir aš stebiu tave, Žmogau, su gailėsčiu giliu...

IV.

Koralinėn uolon sudaužė laivą britai —
Ir amžiams teko jiems tie vasaros krantai!..
Čia lėbauja turtuoliai, kekšės, hipokritai,
Nerūpi jiems, kad tu, Jūreivi, čia kritai...

Ir aš tikėt nenoriu, senas drauge,
Kad tu gyvenimą aukotumei už tas salas...
Deja, gal per trumpai būtis stebuklu tesi-
džiaugę,
Palikot mums tą rojų ir tas žudančias uolas...

V.

Maži žvirbliukai dairos ant balkono,
Tur būt, mane jie prašo duonos trupinių...
Ir primena man jie žemelės kitą šoną —
Žvirbliai ir ten klegėjo ant tvorų ir statinių...

Aš jiems pažersiu maisto saują —
Juk tai sotaus bereiksmė pastanga!..
Širdis prisiminimų skausmą atnašauja,
Kaip Eglė Žilviną, mane tešaukia Palanga...

VI.

Mintis, kaip alkoholis, apsvaigino,
Žiūri į dangų vandenį, ir vis nesiblaivai:
Dėl ko lietuviai nepamėgo vandenyno,
Bermudų neatrado jų laivai?..

Tėvai mokėjo per daubas ir pelkes kilti,
Jų žygių nesutrukdė upės, ežerai...
Ir tai, kaip britai laivą, mes sudaužėm viltį,—
Savi namai, savi ir pragariai...

VII.

Mes nesukibom rankom, eidami pro Laimės
žiedą,
Tas Oriento prietaras ne mudviem, o kitiečiai...
O laikas salomis ir vandenynu su audrom at-
[rieda
Ateinantiems, nueinantiems, teisingiems ir pik-
[tiems...

Norėčiau parsivežt namo Bermudų šilimą ir
dangų,
Tas palmes ir vandens bangas, tuos kaktusus
[spyglius
Ir Laimės žiedą, šviečiantį ties langu,
Atlanto gelmėsna įmetęs ilgesio ir sielvarto
[peilius...

VYTURĖLIS

Nutviskę trečiai virpa krištoliniam mėly —
Pajūrio merginų atsiveria langai — —
Kam tu paliksi giesmę, vytureli?
Ar meilę skelbdamas nepavargai?

Ką tu godojai, ką giesmėn sudėjai —
Tėra tik apnuoginti sielos sopuliai — —
Prieš savo mirtį siautėja skriaudėjai —
Akli, beširdžiai ir kvaili svirpliai...

Tau nēr kur grįžti iš padangių žydro mėlio —
Tavieji namai nuversti lig pamatų — —
Nutūpsi kur ant šalto akmenėlio —
Ir lauksi rudenio, ir lauksi jo naktų...

Prabėgo vasara, kaip stirna pabaidyta,
Pajūrio merginų užsiveria langai — —
Būtis — likimo laimė pražudyta,
Atnešę siaubą klaidūs girių vanagai...

PAKELĖJ

Mylėjau sandorą ir taiką,
Tikrai mylėjau Meilę — —
Ir nuplakė mane būtis, kaip vaiką,
Sudegino kančios ir džiaugsmo laiką,
Nuskynė tulpę dailią...

Išgązdinta širdim dairausi,
Kada užluš kelionė — —
Kokia ugnim, lemtie, mane dar prausi,
Kokiom aušrom manoj padangėj rausi,
Kokia dar švis vilionė?

Regiu išmintą klony taką,
Širdy girdžiu vienatvę! — —
Ir mintys, lyg drugiai, sparneliais plaka,
Ir ilgesio kančia ugningai šneka:
Parlėk, sugrįžk, jaunatve!..

□

STASYS SANTVARAS, kurio naujausios poezijos ciklą spausdiname šiame psl., gegužės 27 d. sulaukia 70 metų amžiaus.

Šakotas savo talentais — poetas, dramaturgas, solistas, organizacijų veikėjas, — S. Santvaras yra įnešęs į mūsų kultūros lobyną gausų ir originalų kraitį. Sukaktuvininkui linkime sveikatos ir kūrybinės energijos. □

„Perkūne dievaiti, palaimink kelionę”, meldžiasi žvejai, išplaukdami į jūrą. Scena iš „Jūratės ir Kastyčio” operos I veiksmo. Dekor. A. Valeškos
Fisherfolk from act I of Chicago Lithuanians new opera production „Jūratė and Kastytis” by comp. V. K. Banaitis.

K. V. Banaičio

„Jūratė ir Kastytis”

Rašo Algis Šimkus, Chicago, Ill.

Didesnio masto meno kūrinio, tokio kaip opera, gimimas yra neeilinis įvykis bet kurios tautos gyvenime.

Mažai ir išblaškytai lietuvių tautai toks įvykis, kaip savo naujos operos pastatymas, yra tuo labiau reikšmingas. Šiais viską suliginančiais laikais, tai dar yra vienas savitos lietuviškos kultūros ir mūsų menininkų kūrybingumo įrodymas. Nenuostabu tad, kad šio įvykio spauda ir visuomenė nekantriai laukė.

Kazimiero Viktoro Banaičio opera „Jūratė ir Kastytis” susilaukė savo pasaulinės premjeros šių metų balandžio 29 dieną Chicagos Marijos Aukštesniosios Mokyklos scenoje. Tai jau septyniolikta Chicagos Lietuvių Operos pastatyta opera, trečia iš jų lietuviška. (Libretą šiai operai parašė poetė Bronė Buivydaite pagal to paties vardo populiariąją Maironio baladę.)

Banaitis „Jūratę ir Kastytį” kūrė ilgai ir su pertraukomis. Libretą iš poetės jis buvo gavęs dar 1932 metais.*) Nuo tų laikų jis

operą ir pradėjęs planuoti ir rašyti, nors didžioji operos muzikos dalis buvo sukurta tarp 1950 ir 1962 metų, jau kompozitoriui gyvenant Amerikoje.

Bebaigdamas operą, Banaitis vis delsė duoti savo kūriniiui galutinę aprobatą ir niekaip negalėjo prisirengti pradėti operą orkestruoti. Jis ilgai dvejojo operos galutinio apipavidalinimo tikslumu. Jau bebaigdamas, 1957 metais, jis rašė Chicagos Lietuvių Operai, kad jam dar vis neaišku, kokiame pavidale tas veikalas pasirodys galutinėje scenos šviesoje. Jis sakė: „Tik ką užbaigtas kūrinys, tai dar tebeverdanti, tebekunkuliuojanti „patrova“, kurią pavojinga būtų nešti į stalą... Kai vėliau pradėdi žiūrėti bei

*) B. Buivydaite savo atsiminimuose 1920 m. kompozitoriui J. Gruodis ir Kastyčio” libretą ji parašiusi 1922 m. kompozitoriui J. Gruodis; kaip jis vėliau atsirado V. K. Banaičio rankose, tuo tarpu nežinia. — Red.

Jūratės ir Kastyčio kostiumų eskizai. Dailininkas A. Valeška.
A. Kučiūnas diriguoja orkestrui operos „Jūratės ir Kastyčio” repeticijose.

Costume designs: the undersea amber kingdom goddess and her beloved, a young fisherman. Artist A. Valeška.

Merginos atsisveikina su žvejais. Scena iš "Jūratės ir Kastyčio" I veiksmo.
Another scene from act 1 of the new oper "Jūratė and Kastytis."

tikrinti — tai jau lengviau pastebėti, kai kuriuos trūkumus bei atrandi naujas išraiškos galimybes."

Būdamas labai savikritiškas, Banaitis vis teisinosi, kad jo operos pastatymas nebus lengvas, reikalaus daug pinigų, ir kad jis nesitikis šios operos greitai pamatyti scenoje. Tad kam, esą, reikią skubėti; opera būsianti jo palikimas ateičiai.

Deja, taip kompozitoriui bedvejojant ir savo kūrinį betaisant, jo darbą nutraukė mirtis. "Jūratė ir Kastytis" teko paskelbti užbaigta. Vykdamas K. V. Banaičio priešmirtinį pageidavimą, jo draugų bei operos gerbėjų pastangomis buvo sudarytas komitetas, kuriam pavyko atspausdinti "Jūratės ir Kastyčio" klavyrą (fortepijoninę santrauką).

□

Atspausdinus gaidas, pradėta rimtai galvoti apie naujosios lietuviškos operos pastatymą. Chicagos Lietuvių Operai tam darbui galutinai pasiryžus, jos vadovas ir dirigentas A. Kučiūnas iš klavyro atspausdintos medžiagos parinko jo nuomone dramatiškai efektingiausius gabalus ir juos surėdė į trijų aktų spektaklį. Šioje redakcijoje Banaičio opera daugiau kaip trečdaliu sutrumpėjo. Iš Banaičio numatytų penkių pagrindinių rolių dabar liko

tik dvi (Jūratės ir Kastyčio), kitos dvi sumažintos iki vieno išėjimo scenon (motina ir Rūtelė), o tėvo figūra visiškai išnyko. Šią muziką orkestruoti buvo pavesta amerikiečiui kompozitoriui James Kilcran. Jis, atsižvelgdamas į operos statymo aplinkybes, muziką paruošė mažo sąstato orkestrui, vien su dviem variniais pučiamaisiais instrumentais. Darbą jis atliko profesionališkai, nors daugiau įdomesnių sąsambių negalėjo išgauti dėl riboto instru-

mentų rūšių skaičiaus, šį trūkumą bandydamas neutralizuoti kiek per gausių mušamųjų instrumentų pavartojimu.

Smulkesnius praleidimus statomų operų partitūros daro net ir didieji pasauliniai teatrai. Hollywoodas gi moka pasiimto veikalo turinį taip "pataisyti", kad veikalas telieta panašus į originalą tik savo pavadinimu. (Aišku, Amerikoje tai daroma tik su autoriaus sutikimu ir jam atitinkamai atsilyginus). Kiek "Jūratės ir Kastyčio" perredagavimai šiai operai padėjo, nemačius jos pastatymo kompozitoriaus originalo, sunku pasakyti.

Muz. A. Kučiūnas diriguoja orkestrui (repeticijos metu).
Conductor A. Kučiūnas at rehearsal.

CHICAGOS LIETUVIŲ OPERA

Kazio Viktoro Banaičio
3 veiksmų opera

JŪRATĖ IR KASTYTIS

Libretas
Bronės Buivydaitės

Operos redakcija
ALEKSANDRAS KUČIŪNAS

Orkestracija
James T. Kilcran

Premjera
1972 m. balandžio 29 d.
Marijos Aukšt. Mokyklos auditorija
Chicago, Ill.
Kiti spektakliai ten pat
Balandžio 30, gegužės 6 ir 7 d.

Meno vadovas ir dirigentas
ALEKSANDRAS KUČIŪNAS

Dekoracijos, kostiumai
ADOLFAS VALEŠKA

Režisierė
ZITA VISOCKIENĖ

Choreografija
ALDONA VALEIŠAITĖ

Chormeisteriai
ALFONSAS GEČAS
ALICE STEPHENS

Kostiumai
MONIKA KRIPKAUSKIENĖ

Scenos reikalų vadovas
ČESLOVAS RUKUIŽA

Apšvietimas
KAZYS CIJŪNĖLIS

Jūratė, Baltijos jūros deivė
DANA STANKAITYTĖ

Kastytis, jaunas žvejys
STASYS BARAS

Kastyčio motina
ALDONA STEMPUŽIENĖ

Rūtelė, žvejų mergaitė
MARGARITA MOMKIENĖ

Parkūnas, žaibų, griausinio dievas
JAUNUTIS PUODŽIŪNAS

Jūrų vėjai,
žvejai,
merginos,
undinės

□

Tiek Banaičio originale, tiek Kučiūno redakcijoje "Jūratės ir Kastyčio" libretas yra dramatiškai nesudėtingas ir nelabai veiksmingas. Dabartinės redakcijos pirmajame ir antrajame veiksmuose parodoma, kaip Kastytis išvyksta Jūratės suviliotas į jūrą ir atsisako grįžti pas motiną ir Rūtelę. Trečiajame veiksmuose įsimylėjęlius Perkūnas nubaudžia: sudaužo Jūratės rūmus, o Kastytį palieka prirakintą prie uolos.

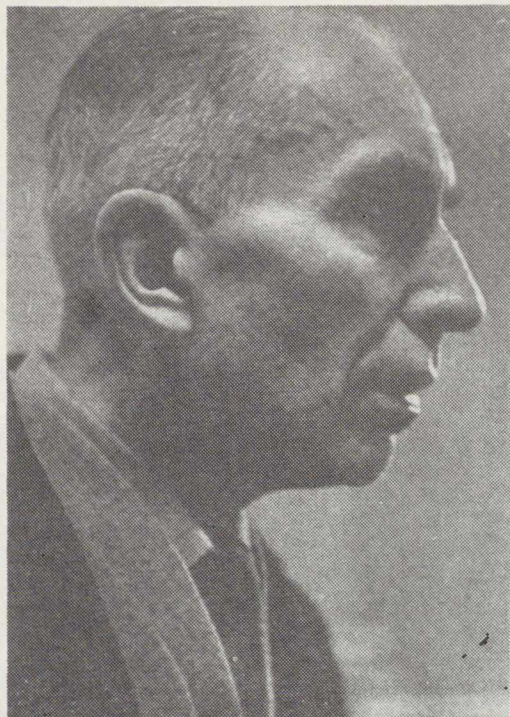
Prisiminus Maironio baladę, atrodo, kad šio libreto autorė paliko neišnaudojusi visą eilę sceniškai efektingų progų. Tačiau ne šio rašinio tikslas yra analizuoti, kodėl libretistė parašė tokį libretą ir kodėl kompozitorius jį net per 30 metų savo mintyse išnešiojo ir galiausiai panaudojo. O antrą vertus, juk daug pasaulyje populiarių operų laikosi su labai naiviais libreta, vien jų muzikos patrauklumo dėka.

□

"Jūratės ir Kastyčio" muzika yra tipinga K. V. Banaičiui: lyriškai ekspresyvi, su kompozitoriaus pamėgtu senovinių lietuviškų melodijų atskambiais, nors tiesioginiai pavartoti liaudies dainų operoje beveik nėra.

Banaitis savo ankstyvesniuose kūriniuose buvo pasižymėjęs įdomia ir gerokai komplikauta bei netradicine harmonija. Jis turėjo aiškiai savitą solo balso ar instrumento akomponavimo techniką. Vėliau jis nuo tokio jam charakteringo savitumo pradėjo tolti. Daugelis jo po karo Amerikoje išleistų liaudies dainų yra harmonizuotos ar akomponuojamos labai suprastintos tekstūros harmonija, nors ir išlaikant Banaičiui būdingą senovinių tonacijų atspalvį. Iš pradžių atrodydavo, kad tokį liaudies dainų apipavidalinimo būdą Banaitis bus pasirinkęs, norėdamas geriau iškelti jų senovinį paprastumą ir primityviškumą. Tačiau kai panaši technika buvo pavartota nemažoje dalyje originalios operos muzikos, išpūdis pasidarė neaiškus.

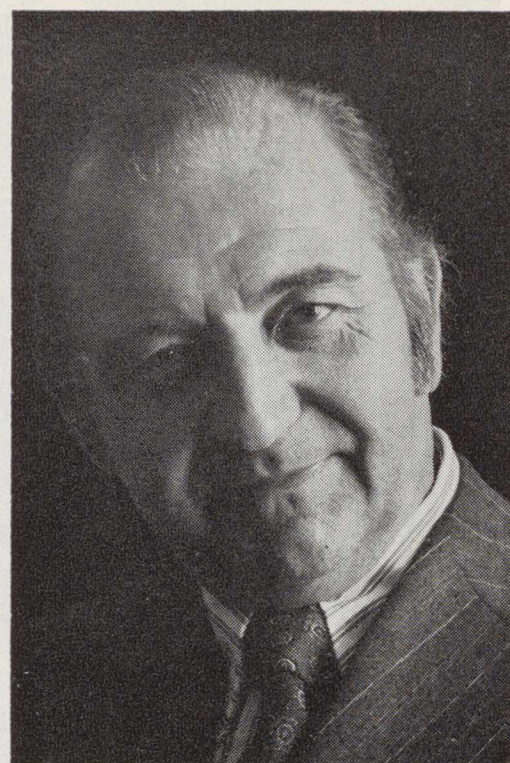
Daugelyje operos solo partijų bei interliudijų orkestro grojama muzika susideda vien iš monotoniškai kartojamų simplistiškų akordėlių ar net vienišos unisoninės gaidos. Nors šitokis muzikos palydėjimo būdas specialiose vietose yra ne vieno kompozitoriaus labai efektingai pavartotas, tęsiamas jo vartojimas puslapis po puslapio turi pobūdžio pasirodyti monotoniška ir klausytojo dėmesį išblaškančia rutina. Nenoromis peršasi mintis, kad kom-

Komp. V. K. Banaitis

Sol. Dana Stankaitytė

Sol. Stasys Baras

pozitorius savo muzikai išbaigti bus pritrūkęs laiko, sveikatos ar kūrybinės fantazijos. Šiuo atžvilgiu stipriausia operos muzika buvo trečiojo veiksmo, kaip atrodo, sukurta dar Lietuvoje.

□

Dana Stankaitytė, būdama balsinių išgalių viršūnėje, Jūratės vaidmenyje turėjo progos parodyti savo tyrą ir galingą balsą. Vokališkai ji sukūrė vieną geriausių savo operinių charakterių. Įgimtu muzikalumu ji pagavo Banaičio muzikos dvasią ir be pastebimų sunkumų ar netikslumų sugebėjo išpūdingai išdainuoti nelengvą ir vietomis techniškai nelabai patogią partiją.

Maironis jausmingą Jūratę aprašė taip:

"... dieviška Jūratė,

*Balta, kaip vandenų puta,
Žalia lig pusės pridengta."*

Kodėl gi reikėjo lietuviškame operos pastatyme šią žaviąją jūrų vilionę įvilkti į Brunhildą primenančius drabužius? Tik šarvų betruko...

Stasys Baras, vandenų dievaitę pamilusio Kastyčio rolėje, turėjo operos svariausią partiją. Jis buvo sceniškai įtikinantis ir jo balsui kai kur gana nepatogiai parašytą muziką išpildė su menišku užsidegimu. Vietomis tik, gal nespėjus tinkamai pailsėti po triumfališkų gastrolių Australijoje, pasigedome jam įprasto briliantiško balso skambėjimo ir precijos, kurią pasiekė kituose spektakliuose. Išimtinai pakiliai nuskaubė arija (operoje panaudotiems Balio Sruogos žodžiams) "Bures nuleidęs, tyliai iriuosi..."

Aldona Stempužienė, mūsų koncertų publikai žinoma savo originalia ir autentiška senovinių lietuvių liaudies dainų interpretacija, neilgą motinos epizodą atliko jautriai ir Banaičiui tinkamu stiliumi.

Rūtelės rolėje pasirodė Margarita Momkienė. Ji Lietuvių Operoje yra turėjusi eilę smulkesnių pasirodymų, tačiau su operine arija išėjo pirmą kartą. Antrajame veiksmuose ji savo gražaus tembro balsu švelniai ir užtikrintai sudainavo Kastyčio apleistos Rūtelės skundą.

□

Dail. Adolfo Valeškos dekoracijos buvo meniškai sukurtos ir sudarė pasakiškai operai tinkamą foną. Ypatingai pirmojo veiksmo stilizuotas pajūris ir vėliau neti-

šokio repeticija "Jūratės ir Kastyčio" operos baletui. A. Valeišaitės studija.

A ballet rehearsal.

Scena "J. ir K." operos III veiksmė — Perkūnas atsiluntė Jūrų vėjus (k.)
ispėti Jūratę, kad ji išsižadėtų žemės sūnaus.
Act 3 of "Jūratė and Kastytis", a scene in undersea amberland.

kėti Jūratės bei Kastyčio pasirodymai, nors teatro priemonių tarpe ne naujiena, dailininko buvo su skoniu ir patraukliai įgyvendinti. Trečiojo veiksmo jūros dugno scenovaizdis įmantriai padarytas, tačiau būtų geriau atrodęs prie rūpestingesnio ir kiek mažesnio apšvietimo. Rūkas nuo jūros, iš toliau žiūrint, darė gerą įspūdį, nors krisdamas ant pirmose eilėse sėdinčių žiūrovų galvų, nedarė malonaus įspūdžio.

Undinių išraiškos šokiai Aldonos Valeišaitės choreografijoje, ypač pirmojo veiksmo jūros fone, labai tiko ir buvo meniškai atlikti. Trečiąjį trumpąjį veiksmą jie gerai pratęsė ir žiūrovą maloniai nuteikė.

Režisierė Zita Kevalaitytė-Visockienė, gražiai užsirekomendavusi "Sidabrinės dienos" operetės pastatymu, atrodo, savo antspaudu šiai operai nesugebėjo uždėti. Vėlokai išitraukus į operos pastatymo darbą, jai teko atiduoti pirmenybę muzikiniams ir akustiniais reikalavimams, scenos logiką paliekant antroje eilėje.

Dirigentas A. Kučiūnas operą vedė su jam įprastu tikslumu ir nuovoka. Nors jo interpretacijoje galėjo būti kiek daugiau Banaičiui artimo lyrizmo, visas spektaklis praėjo sklandžiai, be nenumatytų sutrikimų, jei neminėti

vietomis kiek per garsaus orkestro.

Chicagos Lietuvių Operos choristus, solistus, dirigentą ir kitus bendradarbius reikia sveikinti nepabijojus naujo lietuviško veikalo. Nekreipdami dėmesio į iš anksto reiškiamas rezervacijas, jie pasirinko ir išvedė "Jūratę ir Kastytį" į sceną. Banaitis buvo Chicagos Lietuvių Operos choro nuolat raginamas greičiau pabaigti operą. Jis šio choro ir nepavylė. Chorinės dalys sudaro stipriausią "Jūratės ir Kastyčio" atrakciją ir buvo choro su atsidaivimu atliktos. Choras viršūnę pasiekė įspūdingai atliktoje (jau anksčiau atspausdintoje) dainoje "Po aukštus kalnus vaikščiojau". Ši daina gal retai kada bus turėjusi tiek spalvingumo.

□

Garsusis vokiečių dirigentas Wilhelm Furtwaengler yra pasakęs, kad naujas kūrinys galutinai įvertinamas tik tai istorijos. Vien laiko bėgyje paaiškėja kūrinio vidinė meninė vertė ir jo pajėgumas išlikti žmonių atmintyje. Gal kada ateityje ir vėl turėsime progos pamatyti "Jūratę ir Kastytį"; gal artimesnėje kompozitoriaus originalui redakcijoje; gal skirtingoje, pilnesniam orkestrui, orkestracijoje. Gal tada ryškiau pasi-

Sol. Aldona Stempužienė

Sol. Marga ita Momkienė

rodys šio giliai lietuviško kūrinio dabar nepastebėti kompozitoriaus įkvėpimo aspektai. O šiuo kartu džiaugiamės nuoširdaus ir pasišventusio operos entuziastų darbo rezultatais.

"Jūratę ir Kastytį" išvesti į sceną reikėjo jau vien dėl to, kad opera yra parašyta; kad galėtume susipažinti su šiuo paskutiniu vieno ryškiausių mūsų kompozitorių įnašu į lietuviškosios kultūros aruodą. Geriau pa-

teisinti įdėtų ilgų darbo valandų ir išleistų sumų nebūtų galima ir tobuliausiu mūsų tarpe, net ir labiausiai populiarios tarptautinio repertuaro operos pastatymu.

1972.5.7.

"MARGUČIO" RADIO SUKAKTIES MINĖJIMAS

V. Noreikos foto reportažas

Vida Vaitkutė dainuoja "Margučio" sukaktuviniam koncerte.

Vida Vaitkutė, atkviesta iš Izraelio, kur ji neseniai su vyru ir dviem vaikais nuvyko gyventi iš Lietuvos. Kaunietė, baigusi Vilniaus konservatoriją, ji pukiai reiškiasi kaip estradinė ir mažosios scenos solistė. Muzikos kritikai sako, kad Vaitkutė turi visus duomenis pramoginės solistės karjerai. "Margučio" minėjime ji padainavo eilę populiarių lengvosios muzikos dainų, tarp jų "Mano gimtinė" "Žalioj lankelėj" ir kt., pavergdama publiką balsu, vaidyba ir palaikymu ryšio su klausytojais.

"Gintarinio margučio" konkurso laimėtojų paskelbimo metu. Iš kairės: P. Petrutis, D. Bylaitienė, jūrų komisijos pirmininkė; S. Pautienienė — Kalifornijos lietuvių radijo programos vedėja, premijos laimėtoja; V. Adamkus — "Margučio" direktorių tarybos pirmininkas.

"Margučio" vedėjas P. Petrutis su jaunaiais programos bendradarbiais. Iš kairės: A. Regis, J. Miglinas, L. Regis, P. Petrutis, V. Šmuskis ir R. Gečius.

Concert dedicated to commemorate 40th anniversary of "Margutis" Lithuanian Radio Hour in Chicago: soloists, prizewinners, headquarter's staff, and (below) banqueteers.

➡ "Margučio" sukaktuvinės puotos dalyviai. Viso buvo susirinkę apie 400 svečių, programos rėmėjų ir klausytojų.

Balandžio 15 d. Beverly County Club salė, Chicagoje, įvyko puota, kurios metu paminėta "Margučio" radijo programų 40 metų sukaktis. Akademinėje dalyje apžvelgtas nuėitas kelias, įteikti atžymėjimai nusipelnusiems darbuotojams, pasiskirtos "Gintarinio margučio" premijos radijo programų konkurso laimėtojams; po to išklaudyta viešnios solistės Vidos Vaitkutės dainų programa.

Sukakties minėjimo programon įėjo ir solistės Vaitkutės koncertas Jaunimo Centre. Prof. J. Žilevičius spaudoje labai teigiamai įvertino šį koncertą, pažymėdamas solistę kaip geriausią iki šioliai jo girdėtą tokio žanro programoje.

"Margučio" radijo "dienžodžio" programa pirmą kartą transliuota 1932 m. balandžio 11 dieną. Pradžioje programa truko 15 minučių; vėliau prailginta iki pusvalandžio; o dar po kiek laiko ir iki šol veikia kasdieninė visos valandos programa.

Nukelta į 15 psl.

"MARGUČIO" SUKAKTIS...

Atkelta iš 14 psl.

"Margučio" įkūrėjas ir pirmasis vedėjas buvo Antanas Vanagaitis. Iš jo pirmųjų bendradarbių minėtina: Lilija Vanagaitienė (Žilvitytė), adv. A. Lapinskas, dr. V. Narijauskas, V. S. Jokubynas, adv. A. Olis, K. Šimkus, dr. S. Biežis C. Deveikis ir kt. Pokariniiais metais į "Margutį" įsijungė P. Linkus, B. Dirmeikis, V. Vijeikis, A. Mackus, V. Adamkus, V. Kasniūnas, H. Žemelis, P. Petrutis, kuris ir dabar vadovauja "Margučio" radijo programai. Finansų tvarko M. Naujokas. Pranešėjų tarpe yra E. Vilutienė, D. Bylaitienė (literatūrinio "Pelkių žiburėlio" vedėja), R. Sakadolskis ir kt. jaun. bendradarbiai.

"Margučio" programose atsispindi visos margas ir turiningas Chicago lietuvių visuomeninis, kultūrinis ir politinis gyvenimas. Per eilę metų buvo duodama įvairi kronika, pranešimai, skelbimai. "Margutis" užgriebia, informuoja, nuteikia ir judina visuomenę visais aktualiaisiais lietuvių ir Lietuvos reikalais. Pirmos žinios apie Brazinskus, Simo Kudirkos tragedija, Lietuvos tikinčiųjų šauksmas tuojau rado atgarsį ir plačiai buvo informuoti M. programos klausytojai.

Be to, "Margutis" žinomas kaip šaunių sceninių koncertų, minėjimų rengėjas.

"Margučio" nuskambėjęs žodis yra vienas iš ryškiųjų Chicago lietuviško gyvenimo balsų. Jo varomos šiandieninės oro bangos nenurimsta su tuo pačiu momentu — jos ilgai ryški įvairiais balsais ir įvairiomis lietuvių gyvenimo spalvomis. (r. n.)

"Gintarinio margučio" konkurso premijų laimėtojai:

1. Už reportažą — "Grandinėlės" koncertas — premija teko Philadelphia Bendruomenės Balsui; pranešėjas Juozas Gaila.

2. Už mizikinį montažą — Lietuviška diskografija — premiją gavo Vytautas Strolia, New Yorko lietuvių radijas "Laisvės žiburys".

3. Už minėjimo paruošimą — Kapų puošimo diena — premija teko Povilui Jasiukoniui, Kalifornijos lietuvių radijas.

4. Už meninę programą — su pažindinimas su poete Aldona Gustaitė — premiją gavo Stasė Pautienė, Kalifornijos lietuvių radijas.

Konkurso jury komisiją sudarė: D. Bylaitienė, A. T. Antanaitis, B. Chomskis, R. J. Rapšys ir D. Šimoliūnienė.

Knygos ir autoriai

LAIMĖS — AIDAI, SIELOS — ŠEŠĖLIAI

Perskaičius Vacio Kavaliūno romaną "Aidai ir šešėliai" įsimena toks siužetas: vieno žmogaus gyvenimo drama. Ji atpasakojama pirmo asmens lūpomis paprastai, tiesiai ir nuoširdžiai. Diplomutas miškininkas išeina iš psichiatrinės ligoninės jau sveikas protu, bet gal amžinai sužalota siela. Ir tai dėl moters, kurią jis tyriausiai mylėjo ir myli; o ji, menininkė, gal sudėtingesnio charakterio ir aplinkybių išstumta, jam nebuvo pilnai ištikiama. Mažas priežastis savo mintyse į baisiausius vaizdus išugdydamas, romano herojus nužudo žmogų, nustumia jį į liūną; ir, nors niekas žmogžudystės neatidengia, sąžinės graužiamas, jis prisipažįsta geraširdžiui kunigui, paskui uždega kleboniją ir išbėga, tostančiose liepsnose matydamas lyg ir savo dvasios nušvitimą... Taip jo pamišimas prasižieda knygos pabaigoje (knygos pradžioje iš ligoninės jis išeina apsiėmęs ir savo vidinės būsenos pasakoja skaitytojui).

Psichologiškai visa intriga įdomiai išrutuliota, pagrindinio veikėjo charakteris atsiskleidžia palaipsniui. Čia visa romano stiprybė. Tartum, rašyta pagal griežtas romano teorijos taisykles, stengiantis jas pagrindinai įvykdyti. Bet mano vaizduotėje šis veikalas — lyg medis, šakotas, su visais medžio šviesioje erdvėje kontūrais, tačiau su labai mažai šakelių ir lapų-lapelių. Taip pat charakteriai — pirmuoju asmeniu išsiskirę herojus ryškiausias; kiti — kiek blankoki. Kad ir Silvija, viena iš pagrindinių ir priežastinių dramos charakterių — perskaičius knygą, lieka mįslė, o ne gyvos moters paveikslas. Klebonas ar jaunasis vikaras, vaidinę didelį vaidmenį vyriausio veikėjo charakteriui, yra tik trumpuose epizoduose užsiminti.

Ko pasigendu? Apie mišką sakoma, kad labai gražu, mistiška, kad pagauna dvasią ir taip toliau. Bet beveik nėra konkrečių vaizdų, pavyzdžiui: miško garsų, spalvų, grybų, uogų, pūvančio kelmo, pumpuruoto medelio, svaiginančio pavasario žalumo, šnibždančių samanų... Tiesa, minimas genio kalimas į medį, dar vienas antras gyvas miško garsas ar spalva, bet — per mažai. Romane miškas giriamas, bet jis nėra gyvas, pagaujančiai vitalus detalėmis, nupieštomis, ne pasakytomis.

Kas knygoje žavi, — tai nepretenzingas, natūralus filozofavimas, primenantis liaudies išmintį. Vidiniai abejojimai ir lūžiai, kad ir kartais a priori autoriaus išsakyti, tačiau taip nuoširdžiai, paprastai žmogiškai, su liaudiška išmintimi ir drauge intelektualiu žinojimu išreikšti, kad autorium tiki ir jam pritarti: taip, toks žmogaus gyvenimas... Ir atidvelkia kažkoks liūdnas ir drauge šviesus išpuodis: viskas praeina, ir viskas prasminga tik "su specia

aeternitatis..." Ta prasme, kaip geose knygoje, norisi kai kurias vietas vėl perskaityti.

Be pagrindinio charakterio, gana pilnas ir simpatingas yra motinos kaimietės charakteris. Lietuvos laukai, tėviškė — visa tai vaizduojama su ypatinga meile.

Taigi, tas nepretenzingas, dailiai parašytas, gerai "sukirptas" ir neblogai "atsiulėtas" beletristikos veikalas yra savotiškas, originalus ir prieinamas bei geras taip pat ir mūsų jaunam skaitytojui. A. R.

LIETUVIAI AVIACIJOJ

Lietuvis nėra vien tik ūkininkas, kaip kai kurie svetimi, o net ir savi galvoja. Jis kur tik pasisuka, ten pasižymi gyvenimišku sumanumu, kūrybiniais gabumais, techniniais užmojais, ištvirme ir darbais.

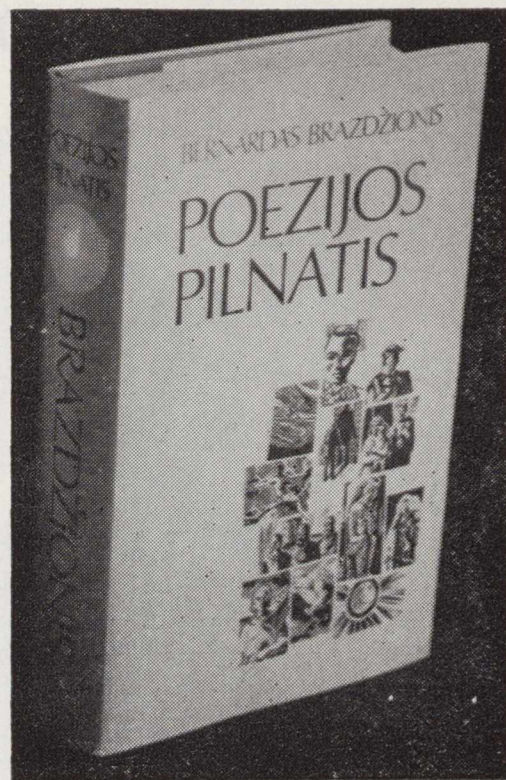
Ar lietuvis linkęs ir aviacijai? Ir dar kaip! Va, keli pavyzdžiai iš daugelio. Jonas Vilkaitis Amerikoje jau skraidė 1908 metais ir lakūno pažymėjimą gavo iš paties Orville Wright. Jonas Tamošaitis (New Britan, Conn.) dar 1911 m. pastatė nuosavą lėktuvą. I Pas. karo metu jau ir moterys lietuvių skraidė. Pasižymėjo Ona Doraitė. Nuo to laiko Amerikoje skraidė daug lietuvių. Jie dalyvavo lenktynėse, akrobatiniuose skraidymuose, oriniame susisiekiame; turėjo nuosavus aerodromus, garsėjo kaip lėktuvų konstruktoriai, skraidymo inspektoriai ir t. t.

Visiems mums yra gerai žinomi Atlantą perskridusių Dariaus, Girėno ir Vaitkaus vardai. Bet ar žinome, kad metais vėliau (1934) Atlantą perskrido taip pat du lietuviai vilniečiai broliai Adomavičiai? (Jūs ir jų žygį savinasi lenkai, kaip ne vieną asmenį iš laisvės kovų istorijos).

Dabar lietuvių lakūnų Amerikoje esama daug. O pagal jauno inž. Rimmo Kaminsko (Los Angeles) brėžinius statomos ištisos serijos penkiaropų lėktuvų ne tik čia, Amerikoje, bet ir Europoje, Afrikoje, Pietų Amerikoje, Naujojoje Zelandijoje ir k.

Apie tokias ir kitokias aviacijos įdomybes rašo "Plieno Sparnai", metraštis, nr. 2-3. Tai dailus žurnalas knygos pavidalo. Leidžia JAV Lietuvių aero klubas Chicagoje. Redaguoja buvęs Lietuvos lakūnas V. Peseckas ir E. Jasiūnas. Šiame metraštyje taip pat įdomu skaityti apie Nepriklausomos Lietuvos karinę aviaciją ir jos likimą rusų okupacijos metu, apie keleivinį susisiekimą, civilinę aviaciją, apie sklandymą ir t. t. Daug kas pirmą kartą sužinos iš šio metraščio, kaip lietuviai jau 1931-33 metais vykdė U-2 skridimus virš lenkų okupuoto Vilniaus, Lydos ir Gardino.

"Plieno Sparnų" redakcija gerai daro, rinkdama ir skelbdama istorinę medžiagą apie Amerikos lietuvių aero klubus ir atskirus lakūnus. Metraštį puošia virš 120 retų foto nuotraukų. D. Č.

Kaina \$10

Užsisakyti:

Brazdžionio Rinktinė Leisti Komitetas
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

arba "Lietuvių Dienos"

4364 Sunset Boulevard
Hollywood, California 90029

Mūsų knygyne galite gauti daugelį kitų naujausių leidinių:

Atsiųsta paminėti

Vacys Kavaliūnas. **Aidai ir šešėliai**. I. Premijuotas romanas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 1972. 234 psl. Kaina \$5.00. Viršelio ir aplanko piešinys N. Palubinskienės.

Vladas Požėla, **Jaunystės atsiminimai**. Redagavo Pr. Čepėnas. Išleido Amerikos Liet. Socialdemokratų S-ga, Literatūros Fondas, 1971. 340 psl. Kieti viršeliai, aplankas K. Čerkeliūno. Kaina \$4.00. Spaudė Nida Londone.

We Will Conquer the World. By L. Dovydenas. Published by Romuva, 84-20 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y. 11421. Price: \$5.00.

Simas Kudirka **Nobelio taikos premijai**. Rašo Algirdas Gustaitis. Atspaudas iš Europos Lietuvio, 1971, nr. 45. 14 psl.

Nauji Broniaus Budriūno kūriniai:

Tėve mūsų, chorui arba bendram giedojimui. Giesmės mecenatai — I. ir K. Galiūnai. Kaina 30 c.

Mišių giesmės melodijų lapai, bendram žmonių giedojimui. Kaina 15 c.

Dainos gimimas solo balsui su fortepionu. Mecenatė sol. V. Čižauskaitė-Balčiūnienė. Išleidimą parėmė Victoria ir Mary Miller. Kaina \$1.

Šias gaidas galima gauti: B. Budriūno Kūriniams Leisti Fonde — 2620 Griffith Park Blvd., Los Angeles, Calif. 90039.

ADMINISTRACIJA RAŠO

GARBĖS PRENUMERATOS \$12.00
už 1972 metus atsiuntė:

A. Milaševičius, J. Miškinis, Juozas Petrikonis, J. B. Sabaliauskas, Talka Credit Union, LTD.

L. D. žurnalą paremti auکوjo:
\$60.00 — Rev. V. Pavalkis.

\$5.00 A. Žitkus.

Po \$2.00 — Mrs. A. Backer, J. Butkus, V. Gaidelis, J. Girevičius, J. Kapočius, Ir. Kuras, MD, A. Kvedaras, A. Mingėla, A. V. Užupis-Lukas, W. Skinder, P. Sakas, A. Orvidas, Rev. T. Žiuraitis, OP.

Visiems širdingai dėkojam.
LD administracija

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm. ia.
So. Boston, Mass. — S. Minkus.

Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
'Draugas', 'Marginiai', 'Terra' Gifts
International.

Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa"
St. Anthony's Parish Library.

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.

Kenosha, Wis. — B. Juška.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.

Rochester, N. Y. — A. Sabalis.

Waterbury, Conn. — "Spauda"

Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".

Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.

Melbourne - St. Kilda — N. Butkūnas

St. Kilda — N. Butkūnas.

Sydney — Kun. P. Butkus.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris

Toronto, Ont. — V. Aušrosas, A. Kuolas,
P. Misevičius,

Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish
Library)

Sudbury, Ont. — Kun. A. Sabas.

Venecueloje

Caracas — Kun. A. Perkumas.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 11:30 — 12:00 p. p.
Liet. Radijo valandėlės klubo pirm. Stasė
Pautienienė; ižd. J. Mitkus, 3375 Bennett
Dr., Hollywood, Calif. 90068; Programos
vedėjai: Vl. Gily, P. Jasiukonis, vyr. red.
S. Pautienienė, 841 Stanford St., Santa
Monica, Calif. 90403; Telef.: 829-3779

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.

Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WFMM 93,1 mgcl.
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpie.
AM 1430 klc., FM 107.9 megaciklų
WHIL Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama Stepono ir Valentino Minkų, gir-
dima sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10 val. — 11 val. priešpie.
Šeštadienį ir sekmadienį 8:00 — 9:30.
"Vakaruškos" pirmad. vak. 7:00 — 8:00.
Visos programos iš
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia liet. radijo programa Amerikoje.
Įsteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro
(išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas Petras Petrutis.
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE
INSURANCE

Jei reikia apdrausti
namus, automobilį, gyvybę ir pn..
pirkti ar parduoti nuosavybę,
Telefonuokite NO 4-2919

arba apsilankykite įstaigoje
4366 Sunset Blvd., Los Angeles,
California 90029.

LITHUANIAN RADIO FORUM

Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian
Produced by Anthony J. RUDIS
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Saturday 8 p. m. to 9 p. m.
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Prorama
TĖVYNĖS GARSAI

Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas Juozas Stempužis.
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA

WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Vedėjas — Ralph Valatka
Telefonas: 537-5550.
17696 Warwick, Detroit, Mich. 48219
Arba Briedis, Realty Tel. 883-5244.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:15 — 9:05 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. — inž. Vacys Urbonas.
17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240
Telefonas: KE 7-9642.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WBMI - FM 95.7 mc.
Kiekv. sekmadienį 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius.
273 Victoria Rr., Hartford, Conn.
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 5 — 6 v. p.p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius Jokubas J. Stukas,
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmad vak. 8:05 — 9:00 — 89.5 mg.
Vedėjas J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kezys, 62-15 69 place,
Middle Village, N.Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

— Visiems mūsų prenumerato-
riams primename, kad jau pats lai-
kas atsilyginti skolą už 1971 metus
ir siųsti prenumeratą už 1972 m.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS

Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kroni-
ka, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda
redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in

Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė
Sekmadieniais 6 val. popiet.
per WCMF-FM, 96,5 mc.
Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: Pr. Puidokas, pirm., 580
Wilkins St., (14621); A. Cieminis, vicep.;
R. Kiršteinis, sek. 229 Nester St. (14621);
V. Žmuidzinis, ižd., L. Laukaitienė, narė.
Programų vedėjai: O. Adomaitienė, A.
Cieminis, V. ir N. Draugeliai, A. Dziako-
nas, St. Ilgūnas, R. Kiršteinis, Br. Krokys,
V. ir B. Litvinai, J. Šipaila, D. Šiurilienė,
V. Žmuidzinis.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA

WBRY, Waterbury, 1590 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00.
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708.
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas L. Stankevičius.
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laikų,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius.
Circonvallazione Nomentana 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laikų
ir kiekv. vakarą 20:15-20:30 Lietuvos laikų.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas Kun. Dr. V. Kaziūnas.
Adresas: Sezione Litvana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

On April 13th presiding women of the Lithuanian-American National Executive Committee had presented at the Capitol in Washington DC a Traditional Lithuanian Pastries Buffet for the Senate and House members at session on bills of great concern to the Balts.

Congressmen had to retreat to defense on considerations of diet because of the varieties of birch logs, horn cakes, mushroom pastry that were offered.

Photo shows Senate Minority Leader Hugh Scott (R-Pa.), with Aušra Zerr, hostess, G. Kreivėnaitė and Snieguolė Jurskytė.

More on next page.

Kongreso nariams JAV LB surengtame priėmime Washington sen. H. D. Scott ir šeimininkė Aušra Zerr, G. Kreivėnaitė, S. Jurskytė.

Photo by A. Scott

Self-Determination of the Captive Nations

Should be on the Agenda of President Nixon's Negotiations in Moscow

The following appeal was addressed to President Nixon by the Assembly of Captive European Nations, urging him to uphold the right of self-determination of Albania, Bulgaria, Czechoslovakia, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland and Rumania — the nine formerly independent nations of East-Central Europe — in his forthcoming negotiations in Moscow and Warsaw.

Mr. President:

Your forthcoming talks with the Communist leaders in Moscow and Warsaw will have a deep, possible decisive, impact on the fate of one hundred million people of East and Central Europe.

The Assembly of Captive European Nations, which since its inception in 1954 has striven to represent their goals and aspirations, therefore, feels duty bound to address to you this urgent appeal.

1. The Assembly welcomes any initiative that may lead to the solution of the problems besetting Europe since World War II and help bring a just peace and security to that divided continent.

2. The root causes of the current situation, however, can be traced directly to the Soviet

policy of aggression and expansionism which has resulted in the imposition of Communist regimes against the will of the peoples concerned. Unless the USSR offers tangible evidence of its alleged peaceful intentions — by renouncing the Brezhnev Doctrine of limited sovereignty — all negotiations concerning European security will be conducted in a vacuum.

3. A crucial issue in negotiating with the USSR is the Soviet record of broken agreements and promises, including the 1945 Yalta Agreement and attendant declarations, the United Nations Charter and the 1948 U. N. Universal Declaration of Human Rights.

4. It is the Assembly's firm conviction that peace can be served only by a policy of forthright, unequivocal commitment to the prime objective of the peoples of East and Central Europe — the right to self-determination and national independence.

It is therefore, our belief that the following points should be raised at the Moscow talks:

(a) Past Soviet commitments made to the Allies and the East European nations during and after World War II.

(b) the issue of self-determination and human rights in East and Central Europe.

Continued on next page

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

MAY

1972

Another photo from the Traditional Lithuanian Pastries Buffet at Capitol in Washington: l. to r. — S. Jurskytė, Sen. Richard S. Schweiker (R-Pa.), E. Vašauskienė.

The senator was sponsor of the bill of Ethnic Heritage Studies that was passed that day (Apr. 13)

Iš L. Bendruomenės suruoštų vaišių kapitoliuje. Iš k. į d.: Sniegulė Jurskytė, sen. R. S. Schweiker ir Estera Vašauskienė.

Photo Arthur Scott

APPEAL TO PRESIDENT NIXON

Continued from page 17

5. Developments throughout the Communist-dominated area reflect the urgent need and rising demand for freedom of thought and expression. It is clear that the peoples of Albania, Bulgaria, Czechoslovakia, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland and Rumania will continue to press with fresh vigor for their just demands. The workers' riots in Poland, in December, 1970, were the latest dramatic proof of the determined quest for freedom. One important step toward a more free society in Eastern Europe would be the establishment of an open Europe — a Europe in which people, ideas and publications could circulate freely.

We respectfully urge you, Mr. President, to press the point of the freedom of movement in any negotiations concerning cultural exchanges.

6. The Soviet Union should not be left with the impression that the countries between its border and the West are its private preserve, and that the United States accepts the spheres of influence concept leading to the ultimate recognition of the STATUS QUO. Europe cannot be free of political tensions and unrest so long as an important part of it remains subject to the dictates and arbitrary decisions of the Kremlin.

In this context, Mr. President, the Assembly of Captive European Nations appeals to you:

(a) to repudiate the intent and objectives of the Brezhnev Doctrine, including its implied recognition of spheres of influence and of the STATUS QUO in Eastern Europe.

(b) To reiterate your support for the right of self-determination of the nations of East and Central Europe, including their inalienable right to national sovereignty, personal freedom and territorial integrity.

It is our fervent hope, Mr. President, that in your talks in Moscow you will adhere to the principle of the Potomac Declaration of June 29, 1954, in which the late President Dwight D. Eisenhower pledged to the American nation "not to be a party to any arrangement or treaty which would confirm or prolong the unwilling subordination of formerly sovereign states now in bondage."

We respectfully ask you, Mr. President, that the question of Soviet domination of the formerly independent nations of East and Central Europe, and the continued violation by the governments imposed on these nations of the provisions of the United Nations Charter and the Universal Declaration of Human Rights, be put on the agenda of your talks with the Communist leaders in Moscow, as well as in Warsaw.

May we be allowed to take this opportunity, Mr. President, to wish you a very successful journey. As you are only too aware, Sir, the

RUSSIFICATION IN THE BALTIC COUNTRIES

Russian colonial rule in the Baltic States has ceased being a "non-issue" and is now attracting world-wide interest. A certain semantic confusion still persists, however, regarding the Baltic area and the Soviet Empire in general.

The following is an attempt to clarify some terms used in the discussion of the question.

How accurate are the terms "Soviet Union", "Soviet Nation", "Soviet Republics"?

"Soviets" were councils of soldiers and workers during the Russian Revolution of 1917. With the victory of the Bolsheviks these representative popular bodies were subjected to the control of the Bolshevik Party. Today they exist in name only.

A genuine federal union must meet three requirements: 1) voluntary joining, 2) a substantial autonomy, and 3) the right to leave the Union. Lithuania, Latvia and Estonia were forcibly annexed by

fate of a hundred million East Europeans and the prospect for a lasting, just peace may hinge on your historic talks in Moscow.

Very respectfully yours,

Stefan Korbonksi
Chairman

Feliks Gadomski
Secretary General

Moscow. Their autonomy is minimal. Although the Soviet constitution guarantees each republic the right to secede, in practice this is out of question, since, for instance, any attempt "to weaken the Soviet (Union) power" is punishable according to the Soviet Penal Code.

A "nation", according to Webster's Dictionary, is a "stable, historically developed community of people with a territory, economic life, distinctive culture, and language in common". These common links do not exist between the Baltic nations and Russia. What binds them today is the continuing military occupation by Russia. The correct term for a multinational state unit, formed by conquest and held by force, is "Empire".

Are the Baltic countries today "republics"? Not if by a "republic" one means "a state or a nation in which the supreme power rests in all the citizens entitled to vote... and is exercised by representatives elected, directly or indirectly, by them and responsible to them." The Baltic peoples have not had a genuine election since the Soviet invasion in 1940. The supreme power over the Baltic peoples rests in Moscow. Hence the term "Baltic republics" is as much a misnomer as the "Soviet Union", or "Soviet nation".

What is the main concern of the captive Balts today?

The continuing influx of Russians and other Slavs (Byelorussians, Ukrainians) now threatens to transform the Latvians, Estonians and Lithuanians into minorities in their own countries. Between 1959 and 1970, for instance, the Russian growth in Estonia was about 11 times higher than the Estonian: there were 95,000 more Russians in Estonia in 1970 than in 1959 (total in 1970: 335,000) but only 32,000 more Estonians (total in 1970: 925,000).

In Latvia, the Russians increased from 556,000 to 705,000, i. e. by 26.8%, while the Latvians added only 44,000 to their total of 1,298,000 in 1959, thus dropping from 62% in their republic's population to 56.8%. The Russians now constitute a solid bloc of 29.8% in Latvia (26.6% in 1959).

In Lithuania, the Russian increase rate has been considerably lower, from 231,000 in 1950 (8.5%) to 268,000 in 1970 (8.6% of the total population). The Lithuanians even managed to improve their majority in the country's total population from 79.3% to 80.1%. While there is now, approximately, one Russian for every two Latvians in Latvia and one Russian for every three Estonians in Estonia, Lithuania has maintained the ratio of one Russian for every 10 Lithuanians, partly as a result of a high birth rate. Lithuanians, however, are very much aware that, barring a radical change in the Soviet Empire, they will eventually face the Estonian and Latvian predicament.

In denouncing Baltic resistance to Russification Moscow describes it as "Nationalism, chauvinism and ethnic bigotry" and calls for "ethnic tolerance and understanding". How much truth is there in these allegations?

The above terms are a typical case of Moscow's "Newspeak" (as George Orwell had described it). A small nation struggling against the extinction of its identity and trying to stem the influx of privileged settlers of the **Herrenvolk** is branded as "chauvinist". Meanwhile the exploiting master nation, Russia, is portrayed as an apostle of "tolerance". When "Nationalism" is denounced in the Soviet press, the denunciation is **never** aimed against the Russians. Whenever a non-Russian nation in the Soviet Empire dare to praise its great historic figures, a hue and cry arises from Moscow about "nationalist" deviations. Meanwhile the Russians are not only free to glorify such reactionary specimens of tsarist imperialism as Suvorov, but are even imposing their adulation on the non-Russian peoples. Monuments to Russian imperialists and generals now dot the squares of Vilnius, Riga and Tallin. Russian authors are published in mass editions, while publication of native writers is delayed because of "paper shortage", etc (Excerpt from the "Elta", Information Service of the VLIK, No. 4, April 1972).

MY FUTURE MOTHER-IN-LAW

From novel "Artist's Wife by Juozas Tinišis

CHAPTER VIII

The week is drearily dragging on as I await Sunday when I am to meet Moira at her mother's house. Whenever lovers are separated by distance time does move slowly.

Finally the happy evening has approached. I buy a bunch of roses and set out. Moira opens the door herself and accepts my flowers with a smile. She takes me into the parlor and offers me a seat. Just then a middle-aged woman appears through another door.

— I want you to meet my mother. She is a widow.

— Delighted, my name is Algis Vilmantas. And, Moira, I never thought you had such a young mother.

— My dear guest, you shouldn't be joking so. I am neither young nor do I appear it. My daughter has told me that you are a Lithuanian.

— Yes, I have come from the Baltic shores, from a country that is rather cold.

— My ancestors have also come from elsewhere, from Ireland. Do you know anything about the Irish?

— Yes, indeed. They were delivered from under the British yoke by De Valera.

— Not exactly so. England on its own presented Ireland with freedom.

— It had to: there was nothing else to be done about it. Whereas that part of Ireland called Ulster is in English slavery even today.

— Let's not talk about that for we might get into an argument from the outset of our very acquaintance. Would you not rather tell us what makes that country on the Baltic of yours famous?

— Many things: its beautiful women and amber, its songs the most beautiful in the world...

— That's a mistake. Irish songs are the most beautiful in the world. Have you ever heard any of them?

— No, I never had the opportunity.

— How can there exist a person who has not heard Irish songs! Play a record for us, Moira.

The daughter promptly obeys her mother's command. We are all quiet and listening attentively. It takes twenty minutes before the playing of half the record is over.

— Well, what have you to say? — Moira's mother poses her question.

— The melody is quite impres-

sive. I could not understand, though, what the song is about.

— Really. The meaning is just simple as it is with all folksongs: a bride awaits the return from sea of her youthful fisherman... And now I should like to hear a Lithuanian song. Are you a singer, my dear guest-

— Yes, indeed. In my country everybody sings.

— Do sing for us then and be not too proud.

I inhale with all my lungs and suddenly the small Australian house is ringing with my voice. I am singing "That light that twinkles yonder..." And I succeed in getting through the entire stanzas. When finished I am complimented by the mother and Moira. Whether they are just being polite or whether they really liked the song remains uncertain.

A supper is now prepared. I am asked to table. Moira sits down at my side. The food is mostly Australian of the kind I am not accustomed to. At times I am asking Moira how this or that dish is to be eaten.

— Do you have a good job? — the widow inquires.

— I don't know how to answer you. I am scouring pots in the kitchen of a hospital of Sydney.

— Is that so! This is not your work. I know from my daughter that you are an artist.

— The Australian government will not provide any good jobs for immigrants of non-English descent. Yet I don't pity myself about it: I know that justice and equality do not march around hand in hand in our world.

— Still, what a pity! It must be very awkward to give up your profession.

— I have not given it up. On my spare time I draw pictures at my apartment.

— Then you must be very industrious.

— I am extremely fond of painting. It provides me great pleasure.

Moira's mother is apparently well informed about my life from her daughter. The widow even offers me her sympathy that political circumstances have not allowed me to bring along to Australia my parents, sisters and brothers.

— Have you already made any acquaintances among the Australians?

— No, madam. Your family is

the first one that I have the honor of visiting.

— Since when are you in Australia?

— Just several months ago.

— Have you any plans to acquire property?

— Later on, after saving some money, I think of buying a house, — I reply as I sit back in the chair and stretch out my legs.

Unexpectedly a small dog yelps from under the table, my foot must have hurt him. It darts out of the dining room and starts barking. Dogs always bark at me. How do they know that I am their enemy?

— Keep quiet, Sambo! — Moira calls out reproachfully and the dog calms down.

Supper is over at last and our lengthy talks concluded. According to Australian custom the guest is expected to help the hostess do the dishes. I follow into the kitchen. Moira does the washing, I the drying and the widow puts the articles back onto the shelves. In an instant our work is done. We all pass on to the parlor. Sambo is sitting there in a corner and quietly uttering occasional growls. I must seem very unsympathetic to him.

Not wishing to overstay on my first call I express my thanks for the supper and leave.

I return home happy and merry. From the bed-stand table Leonia's picture stares at me. I still lack the courage to put it away. What are you doing there now, Leonia, in that other world? And are you happy there? Perhaps you sometimes even think of me in this distant continent of Australia whither my wanderings have brought me?

I lie down but cannot fall asleep. My thoughts are now abandoning Leonia and flying toward Moira who is perhaps also thinking about me this evening, is also feeling lonely even though living with her mother.

Translated
from the Lithuanian
by A. Milukas

BOOKS & PERIODICALS

A GARLAND OF RUE. Lithuanian Folk songs of Love and Bethrothal. Collected and edited by Kenneth Peacock. Musical transcriptions by the author. Song texts transcribed and translated by Danutė Rautinš. 60 pages with flecsidiscs and a full color cover photo of a Lithuanian girl in national costume. Price \$4.25.

Available by mail from the publisher, National Museums of Canada, Publications Division, Ottawa, Canada.

To quote from the Introduction to "A Garland of Rue", concerning the Canadian National Museum of Man research program inaugurated in 1962:

"Quite early in the research program it became obvious that the research potential of this vast and diverse cultural complex was beyond calculation... A few educated guesses concerning... certain cultures were reassuringly conformed. The only constant in this journey of cultural discovery has been the element of surprise. One of the most pleasant surprises has been our "discovery" of Lithuanian folk music and folk art. Research on the Baltic cultures of Lithuania and Latvia, long regarded as an adjunct of Teutonic or Slavic studies, has in recent years emerged as an autonomous field of inquiry. Linguistic studies have shown that the proto-Baltic languages, from which modern Lithuanian and Latvian derive, had a profound influence not only on early Slavic tongues but on the Finno-Ugrian complex as well."

Thus only by absolving the Lithuanian language and history from alien admixtures can the author reveal and explain the unbelievable charm and freshness of their songs, a vital link throughout the ages which kept them knit together.

Quoting the archaeologist Marija Gimbutas, Russian linguists, Algirdas Landsbergis and Clark Mills, as well as others, editor Kenneth Peacock is establishing his view that the Lithuanian Dainos are a unique survival of that Baltic "morning of the world" which dates to about 2000 B.C.

The author is equally circumspect in dealing with the problem of rendering the significance of his chosen Dainos into English:

"The profusion of lovely metaphors and affectionate diminutives found in Lithuanian song texts is difficult to render in English. The problem... has been virtually eliminated by the beautiful melody and lyric singing style which in themselves seem to carry the import of the text." Hence the flexidiscs and the accompanying notes.

A. M.

● Lithuanians are nowadays being mentioned in so many books that a whole book of quotations could be produced. "Token of a Covenant", for instance, is a book about the Red occupation of Prus-

sia — it provides many Lithuanian names and persons and places. Lithuanians are mentioned even in emigration, as far as in South Africa, in the book "Traitors' End" — about Communists there.

We have found Lithuanians in "Lances Down", a book on the revolution in Moscow; also in "The Army Without a Country", in "The Great Hohenzollern Scandal", "Sexual Behavior in the Communist World". Sometimes the mentioning is not complimentary — like in the book "Out of the Night", where Lithuanians S.S. officers are discussed, or where a Lithuanian rapist is mentioned, etc.

Great nations are not afraid to talk about their scoundrels too — like, for instance, in a sensational book on Sweden's international embezzler or in other nations' similar books. We, Lithuanians, are backward in this adult attitude — for us either Lithuanian must be an angel, or he's not mentioned at all. Other nations, perhaps, tend to stress the point that "if one of our nations's members was a scoundrel — he was a perfect scoundrel, a No. 1, not just a small fry." (W-W News Bureau).

WE WILL CONQUER THE WORLD, by L. Dovydenas. Publisher: Romuva, New York, 1971. 219 pages. Price \$5.

Author was nominated to Soviet Lithuanian Diet in 1940, "elected" its vice president and barely evaded the role of delegate to Moscow to enact Lithuania's "voluntary" incorporation into the Soviet Union. After WWII broke out the author has written several books of his reminiscences on the Soviet unlawful doings of that period.

Now residing in US the author presents his first volume in English on the Soviet annexation practices of 1939-40.

Visi jautėme reikala turėti angliškai Lituanistikos Enciklopediją.
Suplanuota ir pradėta leisti — bus šeši tomai —

ENCYCLOPEDIA LITUANICA

Skaitytojus netrukus pasieks II-sis tomas. Darbas eina. Bet darbui reikia lėšų, o jos labai sunkiai plaukia. Leidyklą spaudžia senos skolos..

Reikia, kad enciklopediją ne tik prenumeruotumėte, bet ir laiku atsilygintumėte. Nustatytos pradžioj kainos — \$15, — dabar nebepakanka, prašoma pridėti. Bet ir to dar negana: reikia daugiau prenumeratorių.

Kviečiami visi į talką — surasti nauų prenumeratorių, užsakyti savo jaunimui, einančiam, baigiančiam, ar net ir jau baigusiam mokslus. Gal jie dabar enciklopedijos reikalingumo ir naudos nesupranta, bet, kai supras, tada jau bus per vėlu.

Užsisakykite ir platinkite Encyclopedia Lithuanica dabar!

ENCYCLOPEDIA LITUANICA

395 W. Broadway, P. O. Box 95, So. Boston, Mass. 02127
E. L. leidėjas — J. Kapočius

AMNESTY INTERNATIONAL

Dr. Amelia Augustus, Executive Director of **Amnesty International** (United States Section, 200 West 72nd Street, New York, N. Y. 10023) has written to B. Brazdžionis, Editor-in-chief of Lithuanian Days Magazine, of her organizations effective letter-writing campaigns and contacts with government officials, which have brought about the "release of non-violent prisoners of conscience in all countries of the world."

Amnesty International is at present endeavoring to secure the release of Simas Kudirka. And there is something that Kudirka's nationals here could do to help him, Dr. Amelia Augustus maintains: letters of protest to high Soviet officials in Moscow, to the Soviet ambassadors to the U. S. and to the United Nations.

Amy Augustus says:

"It would also be useful to write to President Nixon or the following State Department official, asking them to take action in behalf of Mr. Kudirka:

Mr. Doyle V. Martin
Chief of Lithuanian Desk
U. S. Department of State
Room 5220
Washington, D. C.
(202)632-2140

Amnesty International is attempting to contact all Lithuanian associations and newspapers in this country to ask them to notify their members and readers of our campaign. However, it is unlikely that we will be able to find all of them, so if you are acquainted with any groups, newspapers, or individuals who might be interested in working on behalf of Mr. Kudirka, please pass the word or send their names and addresses to Amnesty International."

We urge all our readers to join "Amnesty International" campaign for freedom of Simas Kudirka!

The organization is centered in London and has approaches the world over.

— Ed.

LITHUANIAN YOUTHS DEMAND FREEDOM

On May 14th in Kaunas, Lithuania a young student-worker* had set himself aflame in a public park protesting occupation and demand- and on the 18th, the day of his funeral, a mass demonstration broke out in the City's streets, composed of mostly youths who were shouting for FREEDOM.

Tough heavily armed units of the Russians put a stop to the de-

* Romas Talanda or rather Romas Talmantas.

monstration causing casualties and arresting hundreds.

Action of solidarity for the oppressed Lithuania is recommended. By letters and other means local politicians leaders of public and religious life should be informed.

The request is to have a National Day of Mourning instituted for the oppressed Lithuanians — on June 15th.

It is also suggested that signatures be gathered and petitions presented with the above protests and demands.

These suggestions are given by II World Lithuanian Youth Congress,

5620 So. Claremont Ave.
Chicago, Illinois 60636.
(312) 737-3300

Clem's Polskie Deli

★ Specializing In home made Fresh & Smoked Polish Sausage, fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Krakaus Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW

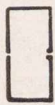
Daily from our own new BAKERY-KITCHEN

a variety of Polish pastries and other home made delicacies.

IT'S CLEM'S

3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

LITHUANIANS MAKE NEWS

DR. ČESLOVAS MASAITIS

of Maryland has recently visited Bostonian Lithuanians to whom Antiquity to the Present; WHO's and Philosophy in Mathematics".

He is a graduate of the Faculty of Mathematics of the University of Vytautas the Great in prewar Kaunas, Lithuania.

Before coming to America he was a politically active leader of the Lithuanian organizations in Germany (VLIK, Lith. Community, BALF).

Promoted Doctor of Philosophy (Ph. D.) by the University of Tennessee in 1956 he was appointed mathematician Ballistic Research Laboratories in Aberdeen Proving Grounds, Md.

From 1957 he is lecturer at University of Delaware in Newark and since 1964 also professor in the department of Surgery of the Maryland University (Research Associate of its School of Medicine).

Among his 35 scientific papers published in English are ballistic tables for the Redstone, Jupiter and Pershing guided missiles; studies in medicine of blood coagulation and ballistic traumas.

Č. Masaitis is editor of the astronomy department of the 36 volume "Lietuvių Enciklopedija" (Lithuanian Encyclopedia) in which many of his articles appear, too.

He is entered into WORLD WHO'S WHO IN SCIENCE From he spoke on "Features of Poetry WHO IN AMERICA; DICTIONARY OF INTERNATIONAL BIOGRAPHY.

He has received the U. S. Army sustained Superior Performance Award, 1962, and is member of several scientific and professional societies and academic clubs (Pi Mu Epsilon, Phi Kappa Phi, etc.).

● "Voice of Argentine's Lithuanian" informs that La Plata University's professor P. Krapovickas has been created Honorary Doctor of Archeology. He was born in Buenos Aires in 1926 and speaks well Lithuanian.

● A Canadian publishing house, the Sono Nis Press has put out an anthology VOLVOX: Poetry from Unofficial Languages of Canada in English Translation, which contains seven poems by Henrikas Nagys. 28 poets are represented in the 256 page book.; two authors are Estonians.

Nagys' works were translated by Aldona and Robert Page. He is now negotiating with the publishers of the British Columbia University's magazine of Canadian Literature to produce a volume of poems all his own.

● "Lights of Homeland" (Tėviškės žiburiai), the Lithuanian weekly published in Canada reports (Feb. 17th) of the literary activities of their Lithuanian radio director Stankevičius - Stanke (see "Lith. Days" of November 1971, p. 21). He has just had published a new book in French; his eighth in succession: "Interpretez vos rêves" (Have Your Dreams Explained).

His books, mostly on subjects of reference and entertainment, circulate well in the French bookstores ("Society Games", "5 Language Dictionary", etc.).

● A Lithuanian female singer in Belgium, B. Steponaitytė-Spies, has recently been appearing over the Bruxelles TV network. She was then invited to sing at the opening concert of an Emigrant Week program in Charleroi.

Miss B. Spies is the first prize winner of last year's "Chansons sans Frontieres" contest annually held in Liege, where many foreigners of European Common Market countries appear as contestants.

● Lena Valaitis (Widmann), has had her fifth disc of song recordings published in W. Germany.

● Winners of the ACCESIT Prize 1971 in Argentine were doctor Antanas Mickevičius of the Buenos Aires Municipal Hospital and his two colleagues. Based on their practical research work at the hospital they have written a study on infections of the urinary tract.

● "Shakespeare in Lithuanian Translations" was the subject presented to Lithuanians in Boston during a recent lecture by Miss Dalia Valiukėnaitė, Doctor of English Studies at Brown University. She has made a comparative, critical study of the efforts of the leading translators of Shakespeare into Lithuanian: A. Churginas, Nyka-Niliūnas, Jurgelionis and Boruta (She missed A. Tyruolis, translator of Shakespearean sonnets, published in USA, 1970 — Ed.).

Miss Valiukėnaitė is presently a college instructor in Plymouth, N. Hampshire.

LETTER CARRIER AND ARTIST

"I'm not an artist, I'm a letter carrier," contends Joseph Yanosh, according to "Waterbury Sunday Republican" (Feb. 13th). Yet the mailman in his 22nd year of service has again been given the local Post Office premises to display the collections of his 10 years' serious work of wood-carvings, mostly artistic figures. It is his fourth post office show, that began during the Beautification campaign of the Johnson administration. "It made the post office a more pleasant place for the public... and worth a trip there even if you don't have to buy stamps", said the reviewer of the display.

"What stands revealed (here) are realistic and surrealistic sculptures." The artist is shown to have traveled through many artistic periods and styles while developing his own. In the 3 showcases on display are figures as remote as St. Francis Assisi or a midnight cowboy, even a guitar player is represented; symbolistic pieces or legendary animal heads... The write-up is accompanied by the artist's photo and pictures of some of the artifacts on display.

SOVIETIZATION RUSSIAN STYLE

belated Confession of a member of the Comintern

"Shipwreck of a Generation" — a book by Joseph Berger recently published in London gives information of the tragic fate of the high ranking officers of the Baltic states at the outset of WW II. According to the author, who had been a member of Comintern but then for 21 years was kept in Soviet forced labor camps, the fate that met the Lithuanian, Latvian and Estonian officers was annihilation. Taken to the Arctic concentration camps at Norilsk, in Asia, they were gradually executed.

In 1940, the author relates, officers of the Baltic countries had to give oaths of allegiance to the Soviets and received Soviet ranks.

Over a thousand of the officers of higher rank (250 Estonians, and about 400 each of Latvians and Lithuanians) were then taken to Moscow.. for advanced training. Disarmed there they were then delivered to several concentration camps mostly the Asian Arctic ones at Norilsk. One year after sovietization of the Baltic countries, by June 1941, alone at Norilsk over 400 of the officers were already executed — testifies the author. It was mostly a procedure of fulfilling a designated quota, he thinks. And a few years later only a handful of the Baltic officers were surviving.

RENEW YOUR

LITHUANIAN DAYS

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90
DIENŲ UŽ VISAS TAUPYMO
ŠAKAITAS

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŪSKITE ČEKĮ DABAR.

6% UŽ TERMINUOTUS
HOUSING CD
INDĖLIUS

Dividendas išmokamas kas mėnuo
TAUPYMO ŠAKAITOS IKI
\$20,000 APDRAUSTOS F.S.L.I.
ISTAIGOSE.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 Ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada, Europa, Germany, Austria. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, Strengthening Hair, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed.

Listed in Druggist Red-Blue Book. JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply \$6.00. Money Order, P. P., Send today —

J I B LABORATORIES

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill.
60650

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

Jaunimo Centras auga

Atkelta iš 7 psl.

Jaunimo Centro priestatas

Lietuvių visuomenei pritariant ir prašant Tėvai Jėzuitai ryžosi Jaunimo Centro patalpas padidinti.

1967 metų spalio mėn. 15 dieną Gen. Lietuvos konsulas dr. Petras Daužvardis simboliškai prakasė žemę ir Švento Kryžiaus parapijos klebonas kun. E. Abramaitis palaimino. Realus žemės išrausimas įvyko 1968 m. Darbas prasidėjo. Bet eina lėtai. O jį lėtina kelios priežastys: reikėjo išpirkti keli namai. Aukos ėjo neskubėdamos. Be to, slėgė dar stambi senojo pastato paskolų suma. Ypač sunkino darbą kylančios statybos kainos ir daug kitų priežasčių. Bet šiandien jau matome visą priestato išorinį vaizdą ir galvojame su visų lietuvių pagalba naujas patalpas atidaryti šių metų rugsėjo mėn. 10 dieną.

Antanas ir Genovaitė Milauckai, senosios ateivių kartos lietuviai, Jaunimo Centrai 1966 metais įteikė 18 tūkstančių dolerių auką.

Jeigu daugiau būtų tokių mecenatų, lietuviškosios institucijos išvijoje žydėtų žydėtų.

Lithuanian Americans of long standing whose donations to Youth Center run into five figures.

Naujo priestato paskirtis

Jaunimo Centras norėtų tapti ne vien Chicago, bet ir visų lietuvių lietuviybės židiniu ir švyturiu. Savo išore jis garbingai atstovautų lietuviškam kūrybiniam po-

Graselė, 8 metų, ir Violeta, 12 metų, Matukaitės įteikia iš savo asmeniškų santaupų \$100 Jaunimo Centro statybai.

Two young sisters also contributing for Youth Center Building Fund.

Naujasis Jaunimo Centro fasadas.

Jaunimo Centro priestatas iš lauko jau baigtas (Priešais matyti paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę).

Iki atidarymo dienos rugsėjo 1 d. lieka išbaigti grindys, lubos, laiptai, praveisti vidaus sienos, įrengti klasės ir kambariai. Visam tam dar reikia apie 100,000 dol. Darbas negali sustoti. Tikimės, kad atsiras geradarių, kurie supranta lietuviškų institucijų palaikymo reikalą, ir prisidės prie šio ilgiems laikams statomo paminklo.

New entrance to Youth Center.

tencialui architekto J. Muloko apipavidalinimu. Jo vidinė paskirtis yra lietuviybės išlaikymui ir lietuviybės vertybių išsaugojimui.

Ar tikrai reikėjo centrą plėsti? Pasaulio Lietuvių Archyvas yra jau virš dešimties metų sutalpin-tas apgailėtinoje patalpoje; Muzikologijos archyvas yra sukimštas tikra to žodžio prasme mažame rūsio kambaryje. Laisvės Kovų Muziejus negalėjo tikrumoje išvysti pasaulio — merdėjo spintose sudėtas; Čiurlionio galerija turėjo pasitenkinti Jaunimo Centro apatine sale (skirta visai kitam reikalui). O visos šitos neįkainojamos vertės lietuvių kultūros vertybės yra svarbios viso pasaulio lietuviams ir reikalauja jau seniai patalpų.

Taip pat Pedagoginis Institutas, vienintelė aukštojo mokslo lietuvių kalbos ir kultūros įstaiga išvijoje, verkte verkė patalpų. Chicagos vietiniai reikalai: Dariaus ir Girėno Lituanistinė mokykla neturi savų patalpų ir dėl finansinių sunkumų kelius kartus buvo priėjusi liepto galą. Jaunimo ir kitos organizacijos nebe-

gaudavo patalpų sueigoms, susirinkimams, repeticijoms, nes esamų patalpų neužtekdavo.

Visų lietuvių reikalas

Ne tik Chicago, bet ir visos Amerikos lietuviams yra svarbu apsaugoti ir išlaikyti bendras visiems lietuviams kultūrinės vertybės. Tėvai Jėzuitai paaukojo visas savo jėgas tam darbui, bet be jūsų visų paramos ir jų medžiaginiai, dvasiniai ir moraliniai ištekliai negalės lietuviybės palaikymo, jos vertybių kūrimo ir apsaugojimo darbo atlikti. Visų mūsų pagalba, iš kur ji ateitų, yra labai svarbi ir reikalinga. To tikėdamiesi, Jaunimo Centro statytojai kviečia visų kolonijų lietuvius, prisidėjus pinigine parama, atvykti bet kuriuo metu ir įsitikinti, koks darbas čia yra dirbamas ir pasidžiaugti savo paramos gražiais vaisiais. (T. J.)

Previous hall of art exhibitions.

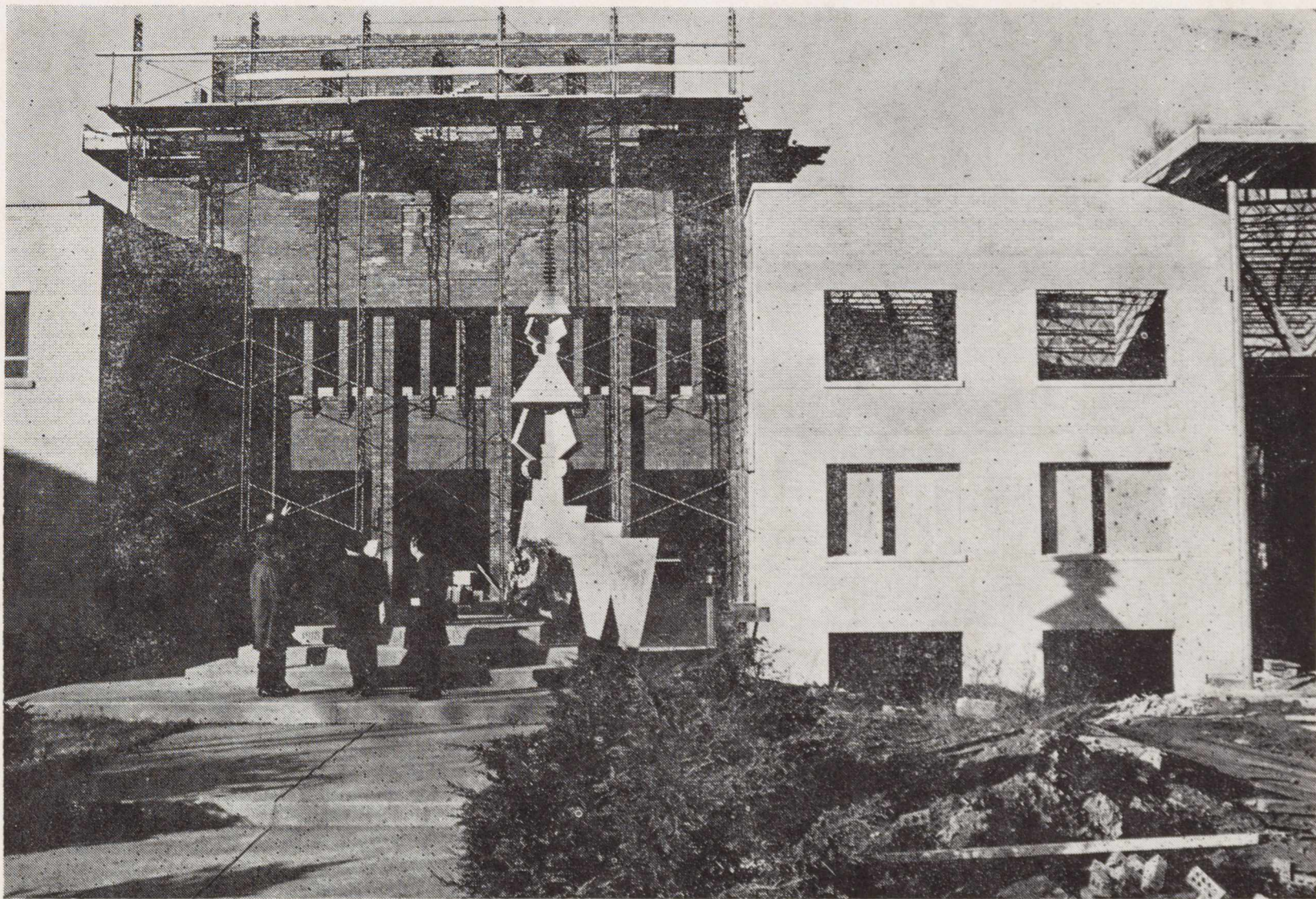
Senosios Čiurlionio meno galerijos patalpos (vienas kampas), kur nuolat vyksta individualinės ir grupinės lietuvių dailės ir kt. parodos.

Jaunmo Centro priestato fasadas ir visas korpusas. Į šias patalpas bus perkelta Čiurlionio galerija ir kt. kultūrinės institucijos.

Additional part of Youth Center.

T. J. Borevičius, Jaunimo Namų direktorius, kurio žinioje visų durų raktai ir visas Jaunimo Centro gyvenimas ir veikimas. Jis — sumanus namų šeimininkas ir malonus svečių tarnas.

Director of Youth Center, Father J. Borevičius, SJ.

A. Baranauskas
**THE
 FOREST OF ANYKŠČIAI**

(Anykščių šilelis)

Poema

Angliškai išvertė Nadas Rastenis
 (Su liet. originalu)

Redagavo ir įžangos žodį parašė
 J. Tininis. Iliustruota medžio raiži-
 niais. Didelio formato. Puiki dova-
 na mūsų studijuojančiam jaunimui
 ir amerikiečiams.

Antroji laida

Kaina \$3.50

Nadas Rastenis,
 Anykščių šilelio ir Metų vertėjas.

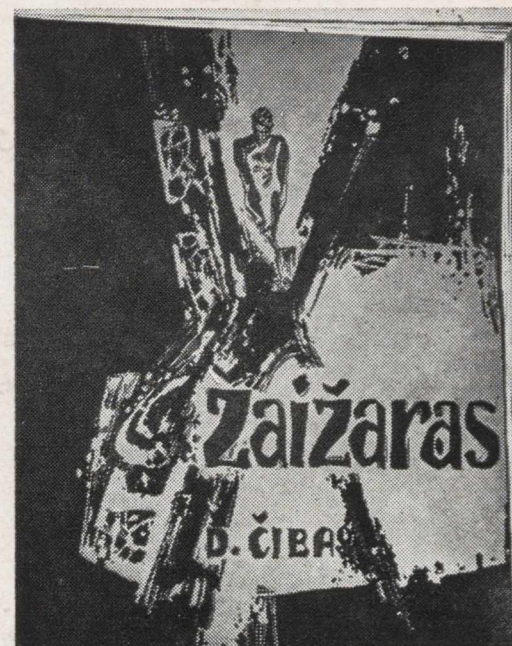
Ši ir daug kitų lietuviškų knygų

"Lietuvių Dienų" knygyne,

4364 Sunset Blvd., Hollywood,

Calif. 90029

Telefonai: NO 4-2910; NO 4-2919

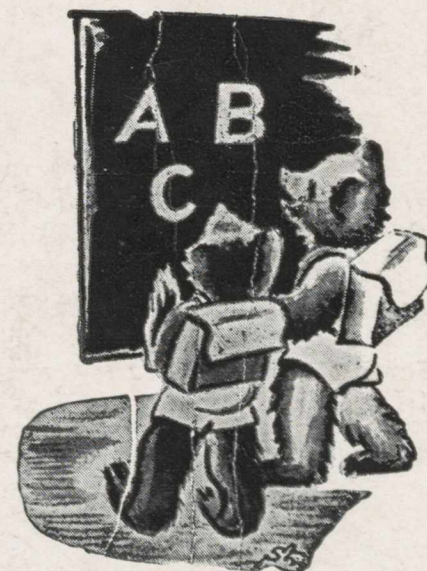
Daumanto Čibo pasaka

Iliustravo A. Korsakaitė-Sutkuvienė

Kaina \$1.50

Vytės Nemunėlio

Meškiukas Rudnosiukas

su spalvotomis V. Stančikaitės

ilustracijomis.

Kaina \$3.00

POEZIJA ir PROZA

skaito
 autoriai

Literatūros plokštelė

Poezijos, satyros - humoro ir prozos kūrinius skaito
 keturi mūsų rašytojai: *Pulgis Andriusis, Bernardas
 Brazdžionis, Antanas Gustaitis ir Stasys Santvaras*

Plokštelė ilgo grojimo, H.F.

Kaina \$5.00

Galima gauti

"Lietuvių Dienų" Leidykla

4364 Sunset Boulevard, Hollywoo, Calif. 90029, USA

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLA

4364 Sunset Boulevard
 Hollywood, California 90029